

DOYLE ARTHUR CONAN

BASKERVILLEN KOIRA

Arthur Doyle

Baskervillen koira

«Public Domain»

Doyle A.

Baskervillen koira / A. Doyle — «Public Domain»,

Содержание

ENSIMMÄINEN LUKU	5
TOINEN LUKU	9
KOLMAS LUKU	15
NELJÄS LUKU	21
VIIDES LUKU	28
KUUDES LUKU	34
Конец ознакомительного фрагмента.	37

Arthur Conan Doyle

Baskervillen koira

ENSIMMÄINEN LUKU

Herra Sherlock Holmes.

Herra Sherlock Holmes, joka tavallisesti nousi hyvin myöhään ylös aamusin, paitsi niissä kylläkin useissa tapauksissa, jolloin hän oli valvonut koko yön, istui aamiaisella. Minä seisoin matolla tulisijan edessä pitäen kädessäni keppiä, jonka eräs edellisenä iltana luonamme käynyt herra oli unohtanut. Se oli jokseenkin soma ja tukeva, se oli varustettu sipulinmuotoisella kädensijalla ja näytti oikealta "tuomarin sauvalta." 'M.R.C.S. [M.R.C.S. Member of the Royal College of Surgeons = kuninkaallisen kirurgi-kollegion jäsen.] James Mortimerille ystäviltänsä C. C. H: ssa' oli kaiverrettu tuuman-levyiselle, kädensijan alapuolella olevalle hopealevyille, sekä vielä vuosiluku 1884. Juuri sellaista keppiä käyttävät tavallisesti vanhat perhelääkärit – se näytti arvokkaalta, vakavalta ja luottamusta herättävältä.

"Kas niin, Watson, mitä johtopäätöksiä tuosta teet?"

Holmes istui selin minuun, enkä ollut sanallakaan ilmottanut mitä toimitin.

"Kuinka tiesit, mitä minä tein? Luulenpa että sinulla on silmät niskassakin."

"Ainakin minulla on kiillotettu hopeakannu pöydällä", sanoi hän. "Mutta sanohan, Watson, mitä saat tietää tuosta kepeistä? Koska emme, ikävä kyllä, saaneet tavata sen omistajaa, emmekä voi aavistaakaan hänen asiaansa, on tämä hänen käynnistään jäänyt pieni muisto meille hyvin tärkeä. Muodosta nyt kuva miehestä, kun olet tätä hänen omistamaansa esinettä niin tarkoin tutkinut."

"Minä luulen", sanoin minä, koettaen seurata toverini menettelytapaa niin hyvin kuin taisin, "että tohtori Mortimer on vanhanpuoleinen lääkäri, jolla on melkoinen käyttäjäjoukko, ja arvattavasti pidetään hänestä, koska hänen tuttavansa ovat tahtoneet antaa hänelle tämän todistuksen suosioistaan."

"Se on hyvä", sanoi Holmes, "erittäin hyvä."

"Minä otaksun vielä, että hän luultavasti tekee työtänsä maalla ja usein, käy sairaittensa luona jalan."

"Miksi niin?"

"Koskapa tämä keppi, joka alkuaan on ollut jokseenkin soma, on joutunut niin huonoon kuntoon, että tuskin voin uskoa sen kuuluvan kellekään kaupunkilaiselle. Sen paksu rautakärki on niin kulunut, että se näyttää olleen mukana pitkällä vaelluksilla."

"Tuo tuntuu hyvinkin oikealta", sanoi Holmes.

"Ja sitten tämä: ystäviltänsä C. C. H: ssa. Minä otaksun, että H tarkoittaa jotain hevosurheiluseuraa. Ehkäpä hän kirurgina oli tehnyt palveluksia paikallisen urheiluseuran jäsenille, ja nämä ovat kiitollisuutensa osoitteeksi antaneet tämän pienen lahjan."

"Nytpä sinä, Watson, viet voiton itsestäsiikin", sanoi Holmes työntäen tuolinsa syrjään ja sytyttäen sigaretin. "Minä olen yhtä halukas kuin velvollinenkin myöntämään, että sinä aina olet itse asettautunut varjoon, kun olet ystävydessäsi tehnyt selkoa minun teoistani. Ehkä et kyllä olekaan omavaloinen, mutta olet hyvä valonjohtaja. Löytyy ihmisiä, joilla, vaikka ei neroa, kumminkin on ihmeteltävä kyky kiihottaa muita, ja minä myönnän, kunnan veliseni, että olen sinulle hyvin kiitollinen."

Näinkään paljoa ei hän koskaan ennen ollut sanonut, ja minä tunnustan, että hänen sanansa minua ilahuttivat, sillä minua oli usein suututtanut hänen välinpitämättömyytensä minun ihailulleni ja koetuksilleni saattaa hänen menettelytapojansa yleisön tietoon. Minä olin ylpeä, kun sain uskoa päässeeni niin täydellisesti syventymään hänen järjestelmänsä, että voin sitä käyttää tavalla, joka

saavutti hänen hyväksymisensä. Hän otti nyt kepin minulta ja tarkasti sitä muutamia minuutteja paljaalla silmällä.

Nähtävästi huvitettuna laski hän sitten sigaretin pois, meni akkunan luo ja tutki esinettä suurennuslasilla.

"Kieltämättä merkillinen, vaikkakaan siitä ei saa juuri paljoa tietää", sanoi hän. "Varmasti osottaa tämä keppi yhtä ja toista. Siitä saa perusteen useampiin johtopäätöksiin."

"Onko jotain jäänyt minulta huomaamatta?" kysyin jommoisellakin itseluottamuksella. "Toivon, etten ole mitään tärkeää laiminlyönyt."

"Minä pelkään, Watson kulta, että useimmat sinun johtopäätöksistäsi ovat vääriä. Kun sanoin, että sinä minua kiihotat, tarkotin minä suoraan puhuakseni, että sinun erehdyksiesi huomaaminen jonkun kerran on saattanut minut oikealle tolalle. Ei niin, että olisit aivan väärässä nyt kyseessä olevassa tapauksessa. Tämä mies suorittaa kieltämättä työnsä maalla ja käy paljon jalan."

"Siis olen oikeassa."

"Kyllä siinä suhteessa."

"Ja enempää eikö ole sanottavaa asiasta?"

"Totta kai, on varmasti. Tahtoisin esimerkiksi huomauttaa, että lääkärin saaman muistolahjan enemmän voi otaksua tulleen jostakin sairashuoneesta kuin urheiluseuran jäseniltä, ja kun kirjaimet C. C. ovat ennen H: ta, niin johtuu aivan luonnollisesti mieleen Charing Cross Hospital."

"Voi olla niin, siinä olet ehkä oikeassa."

"Aivan uskomatonta se kai ei ole. Jos perustumme edelleen tälle otaksumalle, niin saamme uutta pohjaa arveluillemme tuosta miehestä, joka eilen kävi meitä hakemassa."

"Mitä voisimme sitten johtaa siitä asianlaidasta, että C. C. H. merkitsee Charing Cross Hospital?"

"Eikö mieleesi johdu mitään erikoista? Sinä tunnet minun menettelytapani. Käytä niitä!"

"Minä en huomaa mitään muuta kuin sen, että mies toimi kaupungissa ennenkuin muutti maalle."

"Vähän pitemmällekin voisimme ehkä päästä. Koettakaamme ajatella, missä tilaisuudessa tämäntapainen lahja mahdollisuuden mukaan on annettu. Koskahan hänen ystävänsä olisivat tulleet ajatelleeksi antaa hänelle tämän todistuksen suosiostaan? Luultavasti juuri silloin, kun hän oli aikeessa luopua paikastaan sairashuoneessa, ruvetakseen työskentelemään omin päin. Tiedämme hänen saaneen lahjan. Luulemme hänen vaihtaneen toimensa sairashuoneessa yksityiseen lääkärintyöhön maalla. Olisiko silloin liian ennenaikaista otaksua, että lahjan antaminen tapahtui vähää ennen muuttoa?"

"Ei, se kyllä tuntuu sängen luultavalta."

"Nyt on huomattava, että hänellä ei ole voinut olla vakinaista tointa sairashuoneessa, sillä sellaisen paikan saavat vain Lontooseen lopullisesti asettuneet henkilöt, jotka eivät muuta maalle, kun vaan niin mieleen johtuu. Mikä hän sitten oli? Jos hän työskenteli sairashuoneessa ilman vakinaista paikkaa, oli hän epäilemättä toisen arvoluokan lääkäri, ehkä lääketieteen ylioppilas, joka ei ole suorittanut täydellistä tutkintoa. Viisi vuotta sitten lähti hän Lontoosta, sen voi nähdä kepin vuosiluvusta. Sinun vakava, keski-ikäinen perhelääkärisi, rakas Watson, haihtuu kokonaan ilmaan, ja hänen sijalleen ilmestyy nuori, alle kolmenkymmenen vuoden ikäinen mies, joka on luonteeltaan ystävällinen, ilman kunnianhimoa, hajamielinen, ja jolla on, umpimähkään kuvaillen, rottakoira suurempi ja doggia pienempi koira."

Minä nauroin tuntematta itseäni vakuutetuksi. Sherlock Holmes nojautui taaksepäin selkänokjaa vasten ja puhalteli suustaan pieniä savupilviä, jotka nousivat kattoa kohden.

"Mitä sinun viimeiseen väitteeseesi tulee, niin en voi sitä tarkastaa", sanoin minä, "mutta erittäin vaikea ei ole ottaa selvä miehen iästä ja tutkinnoista." Pieneltä hyllyltä, jossa minulla oli lääketieteelliset kirjani, otin lääkäriluettelon ja etsin nimen. Monella tohtorilla oli nimi Mortimer, mutta vain yhden ansioluettelo sopi kysymyksessä olevalle henkilölle. Minä luin sen ääneen.

"Mortimer, James, M.R.C.S. 1882 Grimpen, Dartmoor, Devon. Toiminut apulaislääkärinä Charing Cross Hospitalissa vuodesta 1882 vuoteen 1884. Sai Jacksonin stipendin vertailevassa patologiassa erään kirjoituksen johdosta nimeltä 'Tautien synnystä.' Ruotsin lääkariseuran kirjeenvaihtajajäsen. Kirjottanut: 'Muutamia mielijohteita atavismista' (Lancet, 1882). Menemmekö eteenpäin?"

(Journal of Psychology, 1883). "Toimii lääkäriä Grimpenin, Thorsbyn ja Higt Barronin kunnissa."

"Siinä ei sanota mitään hänen toimistaan jossakin urheiluseurassa, Watson", sanoi Holmes kurillisella hymyllä, "mutta niinkuin aivan oikein huomautit, toimii hän lääkäriä maalla. Ellen erehdy, sanoin, että hän oli luonteeltaan ystävällinen, ilman kunnianhimoa ja hajamielinen. Olen tehnyt sen havainnon, että vain ystävälliset ja hyväntahtoiset ihmiset saavat muistolahjoja, että täytyy olla ilman kunnianhimoa voidakseen lähteä Lontoosta ansaitsemaan elantoansa maalla, ja että vain hajamielinen mies jättää keppinsä eikä käyntikorttiansa, kun on tuntikauden istunut jonkun huoneessa odottamassa."

"Ja koira?"

"On tottunut käymään herransa jälessä kantaen hänen keppiänsä. Keppi kun on jokseenkin raskas, on koira kantanut sitä keskeltä, ja voi selvään nähdä sen hampaiden jälet. Koiran leuka on, mikäli merkkien etäisyys näyttää, minun luullakseni liian leveä ollakseen rotta-koiran, eikä kyllin leveä ollakseen doggin. Mahdollisesti on se – niin, todella se onkin kiharakarvainen pelto-pyykoira."

Puhuessaan oli hän noussut ylös ja alkanut kulkea edestakasin huoneessa. Viimeiset sanansa olivat niin vakuuttavat, että nostin päätäni ja katsoin häneen.

"Veliseni, kuinka on mahdollista, että voit olla siitä niin varma?"

"Siitä yksinkertaisesta syystä, että koira juuri seisoo tuolla ulkona portailla, ja sen omistaja soittaa kelloa päästäkseen sisään. Älä toki mene, Watson. Tehän olette molemmat lääkäreitä, ja sinun läsnäolosi voi olla minulle avuksi. Nyt on määrävä hetki käsissä, Watson; me kuulemme askeleita portaissa, se on eräs mies, joka kohta on astunut meidän elämäämme ja tulee vaikuttamaan siihen – pahaksiko vai hyväksi, emme tiedä. Mitä mahtaa tohtori James Mortimerilla, tiedemiehellä, olla sanottavaa Sherlock Holmesille, rikosasiain erikoistuntijalle, tai pyydettävää häneltä. Sisään!"

Tulijan ulkomuoto hämmästytti minua, minä kun olin odottanut saavani nähdä tavallisen maalaistohtorin. Hän oli hyvin pitkä ja laiha mies; hänen käyrä nenänsä pisti kuin nokka esiin kahden terävän, harmaan silmän välistä, jotka olivat lähellä toisiaan ja loistivat eloisesti kultasankaisten silmälasien alta. Pukunsa kyllä tosin osotti hänen ammattiansa, mutta oli jokseenkin huolimaton. Hänen pitkä, musta takkinsa oli tahrainen ja housut kuluneet. Vaikka mies oli nuori, oli hänen selkensä kumara, hän kulki hieman etunojoisena, ja hänen olennossaan oli samalla kertaa jotain urkkivaa ja hyväntahtoista. Tuskin oli hän ehtinyt sisään, kun hän huomasi kepin, jota Holmes piti kädessään, ja ilosta huudahtaen riensi hän sitä ottamaan. "Sepä oli hauskaa", sanoi hän. "En tiennyt varmaan, olinko unohtanut sen höyrylaivakonttoriin vai tänne. Sitä keppiä en tahtoisi paljosta kadottaa."

"Minä näen, että se on muistolahja", sanoi Holmes.

"Niin onkin."

"Charing Cross Hospitalista?"

"Minä sain sen parilta ystävältä siellä, kun menin naimisiin."

"Ai, ai, se ei ollut hyvä", sanoi Holmes pudistaen päätään.

"Miksi se ei ollut hyvä?"

"Siksi että se turmeli meidän johtopäätöksemme. Kun menitte naimisiin, sanoitte?"

"Niin, herrani. Minä menin naimisiin ja erosin sairashuoneelta. Samalla luovuin kaikista tilaisuuksista neuvotteluun muiden lääkärien kanssa. Minun täytyi hankkia oma koti."

"Vai niin. Silloinhan emme kumminkaan olleet aivan väärässä. Ja nyt, tohtori James Mortimer

– "

"Sanokaa herra Mortimer – minä en ole suorittanut korkeinta tutkintoa."

"Te olette varmaan yhtä tarkka havainnoissanne kuin tiedonannoissanne."

"Oh, minä olen vain yrittelijä tieteessäni, herra Holmes, näkinkenkien kerääjä laajan, tuntemattoman meren rannalla. Luultavasti minulla on kunnia puhua herra Sherlock Holmesin kanssa, eikä –"

"Ei, tuo herra tuossa on ystäväni tohtori Watson."

"Minua ilahuttaa tutustua teihin. Olen kuullut teidän nimeänne mainittavan yhteydessä ystäväenne nimen kanssa. Te, herra Holmes, herätätte suuresti minun mielenkiintoani. Tuskin olin odottanut näkeväni niin kapeaa pääkalloa tai niin voimakasta muodostusta silmäkuoppain yläpuolella. Sallitteko, että koettelen kädelläni päälaenluun syvennystä? Jäljennös teidän pääkallostanne olisi, kunnes se itse saadaan, kaunistuksena jollekin antropologiselle museolle. Minä en suinkaan tahdo olla tunkeileva, mutta teidän päänne minua houkuttelee."

Sherlock Holmes kehotti viittauksella tätä ihmeellistä miestä istuutumaan. "Te olette innokas ammatissanne, sen huomaa, niinkuin minä omassani", sanoi hän. "Etusormestanne päättäen teette itse sigarettinne. Sytyttäkää, olkaa hyvä."

Mies otti esiin paperia ja tupakkaa ja käärsi kummastuttavalla nopeudella jonkun verran viime mainittua paperilehtiseen. Hänellä oli pitkät, hyvin liikkuvat sormet, jotka olivat nopeat ja levottomat kuin hyönteisen tuntosarvet.

Holmes vaikenä, mutta ne lyhyet, läpätunkevat silmäilyt, joita hän heitti vieraaseen, osottivat kuinka häntä huvitti tämä merkillinen ilmiö.

"Minä otaksun", sanoi hän lopuksi, "ettei vaan tarkoitus tutkia minun pääkalloani saattanut minulle sitä kunniaa, että tulitte tänne eilen illalla ja taaskin tänään."

"Ei, niin ei todellakaan ollut, vaikka minulle kyllä tuotti huvia saada tehdä sekin. Minä olen tullut luoksenne, herra Holmes, koska tiedän olevani epäkäytännöllinen, ja koska äkkiä olen tavannut erään vakavan ja tavallisuudesta hyvin poikkeavan arvoituksen. Kun tiedän, että te ammatissanne olette toinen järjestyksessä Euroopassa –"

"Vai niin, niinkö olen? Uskallanko udella kenellä on kunnia olla ensimmäinen?" sanoi Holmes hieman terävästi.

"Sille, joka ankarasti pitää kiinni puhtaasta tieteestä, täytyy herra Bertillonin teoksen olla hyvin mieluisan."

"Miksi ette sitten kysy neuvoa häneltä?"

"Huomatkaa, minä mainitsin puhtaan tieteen. Kun on kysymys teorian sovelluttamisesta käytäntöön, olette te verraton. Enhän vaan vasten tahtoani liene –"

"Kyllä, sitä en voi kieltää", sanoi Holmes. "Minä luulen, tohtori Mortimer, että tekisitte viisaimmin, jos ilman enempää valmistuksia aivan yksinkertaisesti ilmottaisitte minulle sen kysymyksen, jonka johdosta aijotte pyytää minun apuani."

TOINEN LUKU

Baskervillen suvun vainooja.

"Minulla on eräs käsikirjoitus taskussani", sanoi tohtori James Mortimer.

"Niin, minä näin sen, kun tulitte sisään", sanoi Holmes.

"Se on vanha käsikirjotus."

"Seitsemännentoista sataluvun alkupuoliskolta, ellei se ole väärennetty."

"Kuinka voitte sen tietää, herra Holmes?"

"Koko ajan kun olette puhunut, olen ollut tilaisuudessa näkemään pari tuumaa tuota paperia. Minä olisin keltovoton ammatissani, ellen yhden tai parin vuosikymmenen tienoille voisi määrätä jonkun asiakirjan ikää. Ehkä olette lukenut minun pienen kirjoitukseni tästä aineesta. Tuo on ehkä vuodelta 1730?"

"Se on merkitty 1742", sanoi herra Mortimer ja veti paperin povitaskustaan. "Tämän sukuasiakirjan uskoi minun haltuuni sir Charles Baskerville, jonka odottamaton ja sangen surkea kuolema noin kolme kuukautta sitten sai aikaan sellaisen hämmingin Devonshiressä. Minä uskallan sanoa olleeni hänen personallinen ystävänsä yhtä paljon kuin hänen lääkäriensäkin. Hän oli tarmokas mies, teräväjärkinen, käytännöllinen ja yhtä suuressa määrässä vailla mielikuvitusta kuin minä itsekkin. Tämä asiakirja oli kumminkin hänen mielestään hyvin vakavaa laatua, ja hän oli valmistautunut päättämään päivänsä juuri siten kuin kävikin."

Holmes ojensi kätensä saadakseen käsikirjotuksen, avasi sen ja asetti polvelleen.

"Katsohan, Watson! Huomaa, että tässä on vuorotellen lyhyt ja pitkä s. Paitsi muita merkkejä, auttoi sekin minua kirjoituksen iän määrittämisessä."

Minä kumarruin hänen olkansa yli ja katselin kellastunutta paperia ja sen vaalentunutta kirjoitusta. Ylimmäksi oli kirjoitettu: "Baskerville Hall" ja alhaalle suurilla ohuvilla numeroilla "1742."

"Se näyttää olevan kertomus jostakin tapahtumasta."

"Niin on, siinä kerrotaan eräästä tarinasta, joka koskee Baskervillen sukua."

"Mutta kai te sentään tahdoitte kysyä minun neuvoani jostakin enemmän käytännöllisestä ja nykyaikaan kuuluvasta asiasta?"

"Kyllä, jos mikään, niin se koskee nykyhetkeä. Kysymys on niin kiireellinen, että se on ratkaistava neljänkolmatta tunnin kuluessa. Käsikirjotus on kumminkin aivan lyhyt ja on läheisessä yhteydessä asian kanssa. Teidän luvallanne luen sen ääneen."

Holmes nojautui taaksepäin tuolissaan, pani sormenpäät vastakkain ja sulki kärsivällisen näköisenä silmänsä. Tohtori Mortimer käänsi käsikirjotuksen päivänvaloa kohden ja luki kovalla, terävällä äänellä seuraavan omituisen, vanhanaikaisen kertomuksen:

"Paljon on riittänyt puhetta Baskervillen suvun koirasta, ja siitä tilaisuudesta, jolloin se ensin näyttäytyi, mutta kun minä suoraan polveudun Hugo Baskervillestä ja olen kuullut tämän tarinan isältäni, joka myöskin on kuullut sen isältään, niin olen merkinnyt sen muistoon täysin vakuutettuna siitä, että asia on sellainen, kuin nyt ryhdyn kertomaan. Minä tahtoisin kumminkin kernaasti saada teidät, poikani, uskomaan, että sama oikeus, joka rankaisee synnin, voi myöskin sen anteeksi antaa, ja ettei mikään tuomiopäätös ole niin ankara, ettei sitä rukouksen ja katumuksen kautta saisi peruutetuksi. Oppikaa siis tästä kertomuksesta, ei pelkäämään menneisyyden seurauksia, vaan ennemmin torjumaan niitä tulevaisuudesta, jotta ne häpeälliset intohimot, jotka ovat tuottaneet meidän suvullemme kärsimyksiä, eivät jälleen meidän turmioksemme valloilleen pääsisi.

"Tulkoon teidän tiedoksenne, että suuren kapinan aikaan (sen historiaa on oppinut lordi Clarendon kuvaillut ja sitä suositan luettavaksenne) omisti Baskervillen herraskartanon Hugo, samaa nimeä, eikä kukaan voi kieltää ettei hän ollut villi, hurjisteleva ja jumalaton mies. Tämän olisivat kyllä hänen naapurinsa antaneet hänelle anteeksi, sillä pyhimyksiä ei koskaan viljalti versonut näillä seuduilla, mutta hän oli huomattava julman, hillittömän luonteensa tähden, joka teki hänet

huonomaineiseksi koko länsiosassa maata. Sattui niin, että tämä Hugo tunsi rakkautta – jos niin musta intohimo voi saada niin valoisan nimen – erään, Baskervillen tilan läheisyydestä maata vuokranneen maamiehen tyttäreeseen. Mutta tämä nuori tyttö, joka oli siveellinen ja hyvämaineinen, teki kaikkensa häntä välttääkseen peljäten hänen paha nimeänsä. Eräänä mikonmessuna tapahtui kumminkin, että Hugo, viiden tai kuuden kevytmielisen ja pahantahtoisen toverinsa seurassa, hiipi vuokratilalle ja ryösti tyttären, jonka isä ja veljet olivat matkustaneet pois kotoa, minkä asianlaidan tilanherra kyllä tunsi. Kun he olivat vieneet tytön herraskartanoon, pidettiin häntä teljettynä erääseen huoneeseen yläkerroksessa, samalla kun Hugo ja hänen ystävänsä asettuivat juomakemuja pitämään, niinkuin joka ilta heidän tapansa oli tehdä. Tyttö-parka kamarissansa melkein järkensä menetti, kun laulujen, huutojen ja hurjien kirousten ääni kuului hänen korviinsa alhaalta salista, sillä väitetään, että ne sanat, joita Hugo Baskerville käytti, kun hän oli juovuksissa, olisivat voineet saada hänen oman kielensä kuivumaan. Lopuksi joutui tyttö niin suunniltaan kauhusta, että hän teki, mitä notkein mies olisi pelännyt, hän laski itsensä alas katon rajalta niiden köynnöskasvien avulla, jotka ennen peittivät ja vieläkin peittävät talon eteläistä seinää, ja lähti nummen ylitse yhdeksän engl. penikulman päässä olevaan kotiinsa.

"Vähän myöhemmin jätti Hugo vieraansa viedäkseen ruokaa ja viiniä vangille – ehkä oli hänellä myöskin muuta mielessä – mutta hän tapasi häkin tyhjänä ja näki linnun karanneen. Silloin näytti paha henki häneen menneen, sillä hän hyökkäsi alas portaita ja sisään ruokasaliin, hyppäsi ylös suurelle pöydälle sellaisella vauhdilla, että lautasia ja pulloja ryöppösi hänen ympärillään, ja huusi koko seuran kuullen, että hän jo tänä yönä kernaasti antautuisi ruumiineen ja sieluineen Paholaisen valtaan, jos hän vain onnistuisi tavottamaan tuon heilakan. Juomasankarit seisoivat ensin hämmästyneinä hänen hurjasta raivostaan, mutta yksi, luultavasti ilkeämpi tai enemmän juovuksissa kuin muut, korotti äänensä ja sanoi, että olisi parasta yllyttää koirat hänen jälilleen. Kun Hugo tämän kuuli, juoksi hän ulos talosta, huusi tallirengille, että satuloitsisivat hänen tammansa ja laskisivat irti koirat, ja kun tämä oli tapahtunut, antoi hän koirien haistaa huivia, jonka tyttö oli pudottanut, näytti niille minne päin hän oli mennyt, ja sitten lähdettiin vilkkaan haukunnan kaikuessa nummen yli kirikkaassa kuutamossa.

"Hetken seisoivat iloiset veikot suu auki, ymmärtämättä oikein mitä sellaisella kiireellä oli tapahtunut. Mutta niinpä vähitellen alkoi päivä koittaa heidän pimittyneissä mielissään, ja he alkoivat ymmärtää minkäläatuinen teko luultavasti tulisi tapahtumaan nummella. Nyt syntyi yleinen hämminki, muutamat huusivat tahtovansa pistoolinsa, muutamat hevosensa, toiset taasens pysyivät pulloa viiniä. Vähitellen palasi kumminkin hiukkanen järkeä heidän hämmentyneisiin aivoihinsa, ja kaikki, kolmetoista luvultaan, nousivat he ratsuille ja riensivät nummelle.

"He olivat ehkä kulkeneet jonkun penikulman, kun he ratsastivat erään paimenen ohi, joka yöllä vartioi karjaa. He huusivat hänet luokseen ja kysyivät, oliko hän nähnyt ajoa. Mies, niin mainitsee kertomus, oli niin suunniltaan kauhistuksesta, että tuskin saattoi puhua, mutta viimein sanoi hän todella nähneensä onnettoman tytön koirien ajamana. 'Mutta minä olen nähnyt enemmänkin', sanoi hän, 'sillä Hugo Baskerville ratsasti ohitseni mustalla tammallaan, ja hänen jälessään juoksi aivan äänettömänä sellainen helvetinkoira, että minä rukoilen Jumalaa varjelemaan minua saamasta senkaltaista seuraani!' Juopuneet herrat kiroilivat paimenta ja ratsastivat edelleen. Mutta äkkiä tunsivat he hyytyvänsä ytimiä ja luita myöten, sillä etäältä kuului laukkaavan hevosen kavioiden kopse, ja sitten riensi musta tamma valkoisen vaahdon tahraamana hurjassa laukassa heidän ohitsean riippuvain suitsin ja tyhjin satuloin. Vaikka pelon valtaamina, jatkoivat he ratsastustaan; kukin heistä olisi kumminkin, jos olisi yksin ollut, mieluummin kääntynyt takasin. Hitaasti ratsastaen saavuttivat he vihdoinkin koirat, jotka olivat tunnetut rohkeudestaan ja erinomaisesta rodustaan. Nyt ne kumminkin olivat vinkuen tunkeneet yhteen aivan erään nummella olevan syvän alankopaikan yläpuolelle. Pari koirista hiipi hiljaa pois, ja toiset seisoivat hännät koipien välissä ja tuijottivat alas ahtaaseen laaksoon.

"Ratsastajat olivat pysähtyneet; niinkuin hyvin voi kuvailla itselleen, olivat he nyt hieman selvempiä kuin matkansa alussa. Useimmat eivät millään ehdolla tahtoneet ratsastaa edelleen, mutta kolme heistä, joko he olivat rohkeimmat tai enemmän juovuksissa, lähti hevosillaan alas laaksoon. Se

laajeni, ja he näkivät kolme suurta kiveä, jotka ovat siinä tänäkin päivänä muistomerkkeinä eräistä, aikoja sitten unhotetuista kansoista. Kuu valaisi kirkkaasti laakson pohjaa, ja sen keskipisteessä makasi tyttöraukka, joka oli vaipunut maahan ja kuollut kauhusta ja väsymyksestä. Mutta eipä hänen eikä vähän matkaa siitä makaavan Hugo Baskervillen ruumiin näkeminen saattanut hiuksia nousemaan pystyyn noiden jumalattomien miesten päässä. Tämän sai aikaan vielä kamalampi näky, se oli eräs kauhistuttava olento, joka kurottautui Hugon yli ja raateli hänen kaulaansa, suuri, musta eläin, muodoltaan koiran kaltainen, mutta paljoa suurempi kuin yksikään koira, jonka ihmissilmä on nähnyt. Kun he katselivat koiraa, näkivät he sen repivän kurkun esiin Hugo Baskervillen kaulasta, ja kun se sitten leimuavain silmin ja verta tiukkuvin leuoin kääntyi heihin päin, huusivat kaikki kolme kauhusta ja ratsastivat yhtä mittaa äänekkäitä huutoja päästäen, kuin henkensä edestä takasin nummen yli. Yksi heistä, niin kerrotaan, kuoli samana yönä sen johdosta, mitä oli nähnyt, ja muut kaksi olivat koko loppuikänsä murtuneita miehiä.

"Niin kuuluu, poikani, kertomus siitä, kuinka koira, josta sitten on tullut sukumme kiusanhenki, ensi kerran näyttäytyi yhdelle sen jäsenistä. Syy, miksi olen tämän kertomuksen muistoon merkinnyt, on se, että täysin tuttu asia aina synnyttää vähemmän pelkoa, kuin se, josta tietää vain vähän, ja jota saa arvaamalla koettaa selittää. Ei voida myöskään kieltää, että monet perheemme jäsenet ovat saaneet onnettoman kuoleman – äkillisen, verisen tai salaperäisen. Me voimme kumminkin luottamuksella sulkeutua kaitselmuksen suojaan, sillä kaitselmus ei aina rankaise viatonta kolmanteen ja neljanteen polveen, vaikka tämä uhkaus on luettavana pyhässä kirjassa. Tämän kaitselmuksen huostaan minä uskon teidät, poikani, mutta minä neuvon teitä samalla varovaisuudesta välttämään kulkemista nummen yli niinä pimeinä hetkinä, jolloin pahuuden voima on korkeimmillaan."

["Tämän kirjoituksen jättää Hugo Baskerville nuor. pojillensa Rodgerille ja Johnille sillä ehdolla, etteivät he sano tästä mitään sisarellensa Elisabethille.]"

Kun tohtori Mortimer oli lopettanut tämän omituisen tarinan lukemisen, työnsi hän silmälasit ylös otsalle ja katsoi terävästi Sherlock Holmesiin. Tämä haukotteli ja heitti melkein loppuun polttamansa sikarin tuleen.

"No?" sanoi Holmes.

"Eikö se ollut jokseenkin mieltä kiinnittävä?"

"Oli, kummitusjuttujen kerääjälle."

Tohtori Mortimer otti kokoontaitetun sanomalehden taskustaan.

"Nyt, herra Holmes, voin tarjota teille tuoreempaakin. Tämä on Devon County Cronicle tämän vuoden maaliskuun 14:ltä päivältä. Siinä on lyhyt kertomus sir Charles Baskervillen kuolemasta, joka oli tapahtunut muutamia päiviä aikasemmin."

Ystävänä kumartui eteenpäin ja valmistautui tarkkaavasti kuulemaan.

Vieraamme laski silmälasit paikalleen ja alkoi lukea:

"Sir Charles Baskervillen äkillinen kuolema on synkistyttänyt koko kreivikuntaa. Hänen nimeänsä mainittiin yleisesti, kun oli kysymys vapaamielisestä ehdokkaasta keski-Devonshireä varten tulevissa vaaleissa. Vaikka sir Charles vain verrattain lyhyen ajan oli asunut Baskerville Hallissa, on hän kumminkin personallisen rakastettavuutensa ja suuren anteliaisuutensa kautta saavuttanut kunnioitusta ja ystävyyttä kaikilta, jotka tulivat tekemisiin hänen kanssaan. Tänä nousukkaitten aikana tuntee todellista tyydytystä, kun tapaa vanhan, onnettomuuksia ja vahingoita kärsineen kreivikuntasuvun jälkeläisen, joka on onnistunut kokoamaan oman omaisuuden ja tuomaan sen kotimaahan, aikoen siellä uudistaa suvun hävinneen suuruuden. Sir Charles on, kuten tunnettu, ansainnut suuria summia kaupparytyksillään Etelä-Afrikassa. Viisaampana kuin ne, jotka eivät osaa pidättäytyä, ennenkuin onnen pyörä heilahtaa takasin, muutti hän voittonsa rahaksi ja matkusti kotiin Englantiin. Ei ole enempää kuin kaksi vuotta siitä, kun hän asettui Baskerville Halliin, ja nyt jo puhutaan yleisesti niistä suurista suunnitelmista uutisrakennuksiksi ja parannuksiksi, jotka hänen kuolemansa keskeytti. Itse ollen lapseton, ilmotti hän julkisesti tahtovansa, että koko seutu saisi hänen eläessään hyötyä hänen onnestaan, ja monet saavat personallisista syistä valittaa hänen ennen aikaista

manalle menoaan. Hänen suurenmoisista lahjotuksistaan lähimmän ympäristön ja koko kreivikunnan hyväntekeväisyyslaitoksille on usein ollut puhetta tämän lehden palstoilla.

"Niitä asianhaaroja, jotka olivat yhteydessä sir Charlesin kuoleman kanssa, ei ole saatu täysin selvitettyiksi oikeudellisessa tutkimuksessa, mutta varmaan on kumminkin tullut todistetuksi niiden huhujen perusteettomuus, joita kansan taikausko on pannut liikkeelle. Ei ole mitään syytä epäillä ilkeitä vehkeitä, tai luulla kuoleman johtuneen muista kuin luonnollisista syistä. Sir Charles oli leski, eikä voida kieltää, etteivät hänen tapansa olleet hieman omituisia. Vaikkakin hän omisti suuren omaisuuden, oli hänen elämänsä hyvin yksinkertainen, ja hänen lähimpänä palvelusväkenään Baskerville Hallissa oli vaan muuan aviopari nimeltä Barrymore – mies oli hänen hovimestarinsa ja vaimo hänen taloudenhoitajansa. Heidän todistuksensa, useain sir Charlesin ystävain vahvistamana, osottaa, että tämän terveys viime aikoina oli ollut hieman horjuva ja että varsinkin sydämen toiminta oli ollut häiriytynyt. Hänen kasvojensa väri oli usein vaihdellut, häntä oli vaivannut hengenahdistus ja joskus ilmaantuva hermostunut raskasmielisyys. Tohtori James Mortimer, vainajan lääkäri ja persoonallinen ystävä, on myöskin tämän todistanut.

"Asianlaita on lyhyesti seuraava: Sir Charles Baskervillen tapana oli joka ilta ennen maatapanoa kävellä Baskerville Hallin kuuluisassa kuusikujassa. Barrymore-puolisoiden todistus osottaa tämän. Maaliskuun neljäntenä päivänä oli sir Charles sanonut aikovansa seuraavana päivänä matkustaa Lontooseen ja käskenyt Barrymoren valmistaa hänen matkakapineensa. Illalla meni hän tavallisuuden mukaan ulos ja sytytti, niinkuin tapansa myöskin oli, sikarin yöllistä kävelyänsä varten. Hän ei tullutkaan takasin. Kun Barrymore kahdentoista aikana huomasi ovien olevan vielä auki, tuli hän levottomaksi, sytytti lyhdyn ja lähti etsimään isäntäänsä. Oli satanut päivällä, joten maa oli kostea, ja helposti saattoi huomata sir Charlesin askelten jälet kujassa. Keskipaikoilla käytävää löytyy veräjä, joka vie nummelle. Kaikista merkeistä päättäen oli sir Charles seisonut siinä hetken. Sitten oli hän mennyt edelleen pitkin kujaa, ja läheltä sen loppupäätä löydettiin hänen kuollut ruumiinsa. Yhtä seikkaa ei Barrymoren todistuksen kautta saatu selitetyksi, sitä nimittäin, että hänen herransa askelten laatu muuttui toisenkaltaiseksi, sittenkun hän oli mennyt veräjän ohi, ja että näyttää siltä, kun hän sen jälkeen olisi alkanut käydä varpaillaan. Eräs mustalainen nimeltä Murphy, ammatiltaan hevoskauppias, oli ollut nummella, ei kovin etäällä onnettomuuspaikalta, mutta hänen oman tunnustuksensa mukaan näyttää mies olleen juovuksissa. Hän sanoo kuulleensa huutoa ja kirkumista, mutta hän ei tiedä mistäpäin se oli kuulunut. Mitään väkivallan merkkejä ei voitu huomata sir Charlesin ruumiissa, ja vaikka lääkärintodistuksen mukaan vainajan kasvot olivat siihen määrään vääristyneet, että tohtori Mortimer alussa ei voinut edes uskoa entisen ystävänsä ja hoidokkaansa siinä makaavan edessään, niin selitettiin tämän usein tapahtuvan, kun kuolema aiheutuu hengenahdistuksesta ja sydänhalvauksesta. Tätä selitystä vahvisti ruumiin tarkastus. On onnellista, että niin on asian laita, sillä selvästikin on mitä suurimmassa määrin tärkeää, että sir Charlesin perillinen asettuu asumaan tilalle ja jatkaa sitä hyvää työtä, joka näin surullisella tavalla keskeytyi. Ellei kruununmiehen proosallinen todistus olisi tehnyt tyhjiksi kaikkia niitä liioteltuja kertomuksia, joita miehestä mieheen on kuiskuteltu tämän tapauksen johdosta, niin olisi ollut vaikea löytää ketään, joka olisi tahtonut asua Baskerville Hallissa. Vainajan lähin sukulainen lienee herra Henry Baskerville, jos hän on elossa, ja tämä Henry on sir Charles Baskervillen nuoremman veljen poika. Kun tästä nuoresta miehestä viimeksi kuultiin, oli hän Amerikassa, ja on ryhdytty toimenpiteisiin tapahtuman saattamiseksi hänen tietoonsa."

Tohtori Mortimer käänsi sanomalehden kokoon ja pisti sen takasin taskuun.

"Nämä ovat ne sir Charles Baskervillen kuolemaa koskevat seikat, jotka ovat tulleet yleisön tietoon, herra Holmes", sanoi hän.

"Minä kiitän teitä paljon", sanoi Sherlock Holmes, "siitä että olette kääntänyt minun huomioni tähän asiaan, jossa todella on yhtä ja toista mielenkiintoa herättävää. Luin tosin heti tapahtuman jälkeen siitä jotain sanomalehdistä, mutta minulla oli silloin niin paljon tekemistä tuossa Vatikaanin

jalokiviä koskevassa pikku jutussa, että koettaissani hyödyttää paavia laiminlöin, useita hauskoja tapauksia Englannissa. Tämä kirjotushan sisältää, sanoitte, kaikki yleisölle tutut seikat."

"Niin tekee."

"Kertokaa minulle sitten yksityiset puolet asiasta." Hän nojautui taaksepäin, pani sormenpää tynnyrin ja antoi kasvoilleen järkähtämättömän tuomari-ilmeen.

"Sitä tehdessäni", sanoi tohtori Mortimer, joka näytti joutuvan ankaraan mielenliikutukseen, "kerron teille sellaista, jota en kenellekään ole ilmaissut. Syy, miksi en puhunut siitä viranomaisten toimeenpanemassa tutkinnossa, oli, että tiedemies arkailee julkisesti joutua epäluulon alaseksi siitä, että hän muka ottaisi osaa yleiseen taikauskoon. Minulla oli vieläkin yksi syy, se, johon sanomalehdessä viitattiin. Baskerville Hall saisi varmasti jäädä asumattomaksi, jos jollakin tavoin koetettaisiin lisätä sen jo ennestään huonoa mainetta. Molemmat nämä syyt oikeuttivat minut, niinkuin luulen, pitämään jotain salassa, koska ei mitään hyötyä olisi ollut täydellisemmästä todistuksesta. Kun puhun teille, ei minulla ole mitään syytä salata asian oikeata laitaa.

"Nummella on hyvin vähän asukkaita, ja naapurukset seurustelevat siellä alituisesti keskenään. Siitä syystä tapasin usein sir Charles Baskervillen. Paitsi herra Franklandia Lafter Hallissa ja herra Stapletonia, tuota tunnettua luonnontutkijaa, ei siellä ole yhtään sivistynyttä miestä monen peninkulman alalla. Sir Charles rakasti yksinäisyyttä, mutta hänen sairaalloisuutensa saattoi meidät yhteen, ja tieteelliset harrastukset olivat myöskin yhdyssiteenä meidän kesken. Hän oli hankkinut melkoisen määrän tieteellistä sivistystä Etelä-Afrikassa, ja me vietimme monta ihastuttavaa iltaa keskustellen eroavaisuuksista bushmannien ja hottentottien ruumiinrakenteessa.

"Sir Charlesin elämän viimeisinä kuukausina kävi minulle yhä enemmän selväksi, että hänen hermostonsa oli niin kiihotuksissa, että voi pelätä täydellistä särkymistä. Tuo sukutarina, jonka juuri luin teille, oli siihen määrin vallannut hänen mielensä, ettei mikään olisi saanut häntä lähtemään nummelle pimeään tultua, vaikkakin hän kyllä usein käveli omassa puistossaan. Kuinka järjettömältä se teistä, herra Holmes, näyttäneekin, niin oli hän täydellisesti vakuutettu siitä, että kamala kohtalo vainosi hänen sukuansa, ja varmaa on, etteivät hänen kertomuksensa esi-isistään suinkaan olleet ilahuttavia. Kuvittelu jonkunlaisen vainoojan läsnäolosta asui alituisesti hänen mielessään, ja usein kysyi hän minulta, enkö matkoillani ja sairaskäynneilläni öillä nähnyt jotain merkillistä tai kuullut koiran haukunutta. Tämän jälkimmäisen kysymyksen teki hän usein, ja hänen äänensä vapisi silloin aina pidätetystä liikutuksesta.

"Muistan selvään erään illan, noin kolme viikkoa ennen hänen kuolemaansa, jolloin saavuin ajaen Baskerville Halliin. Sattumalta seisoivat hän ovella. Minä olin astunut alas rattailta ja olin aivan hänen edessään, kun huomasin hänen hirveän kauhun ilmeellä tuijottavan olkani ylitse. Minä käännähdin nopeasti ympäri ja ehdin juuri vilahdukselta huomaamaan suuren, mustan, vasikan näköisen eläimen näyttäytyvän taloon johtavan ajotien päässä. Sir Charles oli siihen määrään kauhuissaan ja peloissaan, että minun täytyi mennä paikalle, jossa eläin oli näyttäytynyt, sitä hakemaan. Se oli kumminkin hävinnyt, ja tämä tapaus teki häneen pysyväisen, ikävän vaikutuksen. Minä jäin hänen luokseen koko illaksi ja tässä tilaisuudessa hän, selittääkseen mielenliikutuksensa syytä, uskoi haltuuni sen kirjoituksen, jonka äsken teille luin. Mainitsen tämän pienen tapauksen, koska sillä on jotain merkitystä yhteydessä sittemmin sattuneen surullisen tapauksen kanssa. Silloin kyllä pidin sitä hyvin vähäpätöisenä ja arvelin sir Charlesin mielenliikutusta aivan aiheettomaksi.

"Minun neuvostani aikoi hän sitten matkustaa Lontooseen. Minä tiesin, että hänellä oli sydänvika, ja se alituinen pelko, joka häntä vaivasi, vaikutti hyvin vahingollisesti hänen terveyteensä. Luulin pääkaupungin vaihtelevan elämän muutamassa kuukaudessa vaikuttavan hänessä täydellisen muutoksen. Herra Stapleton, joka oli molempien meidän ystävämme, ja oli hyvin huolissaan hänen terveydentilastaan, oli yhtä mieltä minun kanssani. Viime hetkessä tapahtui tuo kamala onnettomuus.

"Samana yönä, kun sir Charles kuoli, lähetti Barrymore, keksittyään onnettomuuden, erään Perkins nimisen tallirengin hevosella minua noutamaan, ja kun en vielä ollut mennyt levolle, niin ehdin Baskerville Halliin tuntia myöhemmin tuota surullista tapausta. Minä saatoin tarkastaa

ja vahvistaa kaikki ne seikat, jotka merkittiin pöytäkirjaan tutkintotilaisuudessa. Seurasin jälkiä kuusikujassa, näin veräjän luona paikan, johon hän oli hetkeksi seisahtunut, huomasin muutoksen jälkien muodossa, panin merkille, että pehmeässä hiekassa ei ollut muita jälkiä kuin Barrymoren, ja lopuksi tutkin ruumista, jota ei oltu liikutettu ennen tuloani. Sir Charles makasi silmillään ojennetuin käsin, ja hänen kasvonsa olivat niin vääristyneet mielenliikutuksesta, että tuskin taisin valallani vahvistaa tuntevani hänet. Ulkonaista väkivaltaa ei hänelle missään tapauksessa ollut tapahtunut. Mutta yhdessä ainoassa suhteessa poikkesi Barrymoren todistus asian oikeasta laidasta. Hän sanoi, ettei mitään jälkiä näkynyt maassa kuolleen läheisyydessä. Hän ei kyllä ollut mitään nähnyt. Minä sitävastoin näin niitä – vähän matkaa ruumiista, ja ne olivat aivan vereksiä ja selviä."

"Näittekö todella jälkiä?"

"Kyllä, näin varmaan."

"Miehenkö vai naisen?"

Tohtori Mortimer sai omituisen ilmeen silmiinsä ja alensi äänensä kuiskaukseksi vastatessaan:

"Herra Holmes, ne olivat tavattoman suuren koiran!"

KOLMAS LUKU

Arvoitus.

Minä tunnustan, että nämä sanat kuullessani kulki väristys pitkin selkääni. Värihdys tohtorin äänessä osoitti, että hänkin oli syvästi liikutettu kertomuksestaan. Holmes nojautui innokkaana eteenpäin, ja hänen silmänsä säihkyivät tavalla, joka osoitti hänen suuresti kiintyneen asiaan.

"Te näitte sen?"

"Yhtä selvästi kuin nyt näen teidät."

"Ettekä sanonut mitään?"

"Mitä hyötyä olisi ollut sanomisesta?"

"Ja kuinka ei kukaan muu sitä nähnyt?"

"Jäljet olivat noin kahdenkymmenen kyynärän päässä ruumiista, eikä kukaan pannut niihin vähintäkään huomiota. Luultavasti en minäkään olisi sitä tehnyt, ellen olisi tuntenut tarua."

"Löytyy kai paljon paimenkoiria nummella?"

"Kyllä, mutta siinä ei ollut kysymys paimenkoirasta."

"Te sanotte, että koiran täytyi olla suuren?"

"Tavattoman suuren."

"Mutta se ei ollut mennyt ruumiin luo?"

"Minkälainen oli ilma sinä yönä?"

"Kostea ja kolea."

"Mutta ei satanut?"

"Ei."

"Minkälainen tuo kuja on?"

"Sen muodostaa kaksi kahdentoista jalan korkuista läpipääsemätöntä kuusiaitaa, ja niiden välinen käytävä on noin kahdeksan jalan levyinen."

"Löytyykö mitään käytävän ja aitojen välissä?"

"Kuuden jalan levyinen ruohokaistale erottaa molemmin puolin käytävän aidoista."

"Ettekö sanonut, että yhdessä kohden löytyy veräjä aidassa?"

"Kyllä, tavallinen veräjä, joka johtaa nummelle."

"Löytyykö muuta tietä kujasta?"

"Ei, ei löydy."

"Päästäkseen kuusikujaan täytyy siis joko tulla suoraan rakennukselta tai veräjän kautta nummelta?"

"Voi myöskin kulkea kujan päässä olevan huvimajan kautta."

"Oliko sir Charles ehtinyt sen luo?"

"Ei, hän makasi noin viidenkymmenen kyynärän päässä siitä."

"Sanokaahan nyt, tohtori Mortimer, ja ajatelkaa tarkoin, sillä asia on tärkeä – löytyivätkö jäljet ruohossa vai käytävällä?"

"Ruohossa ei jälkiä näkyisi."

"Olivatko jäljet samalla puolen käytävää kuin veräjä?"

"Kyllä, ne olivat käytävän äärimmäisellä reunalla ja samalla puolen kuin veräjä."

"Te herätätte mielenkiintoni mitä suurimmassa määrässä. Oliko veräjä suljettu?"

"Se oli suljettu ja varustettu irtonaisella lukolla."

"Kuinka korkea se on?"

"Noin neljä jalkaa."

"Kuka tahansa siis olisi saattanut mennä sen yli?"

"Kyllä."

"Ja mitä merkkejä te löysitte veräjän luona?"

"En mitään huomattavampia."

"Mitä sanotte? Eikö kukaan niitä tarkastanut?"

"Minä tein sen itse."

"Ettekä huomannut mitään tavatonta?"

"En, siinä oli kaikki niin epäselvää. Sir Charles oli luultavasti seisonut siinä viisi tai ehkä kymmenen minuuttia."

"Mistä sen tiedätte?"

"Koska tuhkaa kaksi kertaa oli pudonnut hänen sikaristaan."

"Erinomaista. Tässä meillä on mieleisemme ammattivehi, Watson. Mutta merkit, jäljet?"

"Hän oli itse polkenut ristiin rastiin tuon pienen hietikon. Muita jälkiä en voinut havaita."

Sherlock Holmes löi kädellä polveensa nähtävästi tyytymättömänä.

"Olisinpa vain ollut siinä!" sanoi hän. "Tämä tapaus on aivan tavattoman merkillinen ja tarjoaa runsaita mahdollisuuksia tieteelliselle asiantuntijalle. Tuota pientä hietikkoa olisin lukenut kuin avattua kirjaa, mutta nyt on sade sen turmellut ja joukko uteliaita talonpoikia puukengillään sitä polkenut. Tohtori Mortimer, tohtori Mortimer, miksi ette kutsunut minua? Te saatte vastata paljosta."

"Minä en olisi voinut kutsua teitä ilmaisematta koko asiaa, ja minä olen sanonut teille, miksi en sitä tahdo. Sitäpaitsi – niin, sitäpaitsi –"

"Miksi epäröitte?"

"Löytyy ala, jossa terävinkin ja kokeneinkin salapoliisi joutuu ymmälle."

"Tarkoitatte, että asia on ylenluonnollinen."

"Sitä en juuri sanonut."

"Ette, mutta niin mahtanette kumminkin ajatella."

"Koskapa tämän onnettoman tapauksen jälkeen olen saanut kuulla useita seikkoja, joita on vaikea sovelluttaa luonnon tavalliseen järjestykseen."

"Esimerkiksi?"

"Minä olen kuullut kerrottavan, että ennen tuota kamalaa tapausta useat henkilöt olivat nähneet nummella kuleksimassa erään eläimen, joka ei voinut olla tavallinen, ja kuvailujen mukaan oli se täydelleen ollut Baskervillen suvun vainoojan näköinen. Kaikki kertoivat samalla tapaa, että se oli ollut suuri, hehkusilmäinen, aavemainen ja kauhea eläin. Olen kuulustellut näitä ihmisiä, yksi heistä on reipas ja kunnollinen maanviljelijä, toinen hevosenkengittäjä ammatiltaan ja kolmas on karjanhoitaja, ja kaikki kolme ovat kuvailleet tuota kauhun ilmiötä siten, että se hyvin sopii sukutarun mainitsemaan helvetinkoiraan. Minä vakuutan, että koko seutu on kauhun vallassa. Ja rohkean pitää sen miehen olla, joka uskaltaa kulkea nummen yli pimeän tultua."

"Ja te, oppinut mies, tiedemies, te luulette, että tässä on jotain ylenluonnollista?"

"Minä en tiedä mitä uskoisin."

Holmes kohautti olkapäitään.

"Toistaiseksi ovat tutkimukseni rajottuneet tähän maailmaan", sanoi hän. "Hyvinkin vaatimattomalla tavalla olen vastustanut pahuuden voimaa, mutta ryhtyä tekemisiin itse pahuuden isän kanssa on ehkä hieman rohkeaa. Teidän täytynee kumminkin myöntää, että jäljet olivat aineellisia?"

"Tarunkin mainitsema koira oli kyllin aineellinen repiäkseen kurkun esiin ihmisen kaulasta, ja kumminkin se samalla oli helvetillinen."

"Minä huomaan, että te olette täydellä todella siirtynyt ylenluonnollisia uskovain joukkoon. Selittäkää kumminkin yksi seikka, tohtori Mortimer. Jos mielipiteenne ovat sellaisia, niin miksi sitten olette kääntynyt minun puoleeni? Te sanotte minulle, että on hyödytöntä koettaa tutkia syytä sir Charlesin kuolemaan, ja samalla te pyydätte minua sitä tekemään."

"Minä en ole teiltä sitä pyytänyt."

"Mitenkä muuten voisoin teitä sitten auttaa?"

"Neuvomalla mihinkä suhteeseen minun on asettuminen sir Henry Baskervilleen, joka saapuu Waterloo-asemalle" – tohtori Mortimer katsoi kelloansa – "täsmälleen tunnin ja neljänneksen päästä."

"Hän on perillinen, eikö niin?"

"Kyllä. Heti sir Charlesin kuoltua annoimme tiedustella tätä nuorta miestä ja saimme tietää hänen viljelevän maata Kanadassa. Sen mukaan, mitä meille on kerrottu, lienee hän kaikissa suhteissa kunnan mies. Minä en nyt enää puhu lääkärinä vaan sir Charlesin testamentin tallettajana ja toimittajana."

"Minä otaksun, ettei löydy muita, jotka vaatisivat perintöä itselleen?"

"Ei varmaankaan. Vain yhden sukulaisen olemme vielä löytäneet, nimittäin Rodger Baskervillen, nuorimman niistä kolmesta veljestä, joista sir Charles oli vanhin. Keskimäinen veljeksistä kuoli nuorena ja oli tämän Henryn isä. Kolmas, Rodger, oli perheen surunlapsi. Hän oli perinyt noiden vanhojen, hurjien Baskervillein luonteen ja oli, mikäli olen kuullut sanottavan, ihmeteltävästi vanhan Hugon muotokuvan näköinen. Hänelle tuli lopulta mahdottomaksi jäädä Englantiin, hän karkasi Keski-Amerikkaan ja kuoli siellä keltakuumeeseen, vuonna 1876. Henry on viimeinen Baskerville. Tunnin ja viiden minuutin päästä on minun oltava häntä vastassa Waterloo-asemalla. Aamulla sain sähkösanomalla tiedon, että hän oli noussut maihin Southamptoniin. Mihin neuvotte, herra Holmes, minua ryhtymään hänen suhteensa?"

"Miksikä hän ei lähtisi sukutaloonsa?"

"Te pidätte sitä luonnollisimpana. Ajatelkaa kumminkin, että jokaista Baskervilleä siellä tapaa onnettomuus. Minä olen vakuutettu siitä, että sir Charles, jos hän olisi voinut puhua minun kanssani ennen kuolemaansa, olisi varottanut minua sallimasta suvun viimeisen vesan, suuren omaisuuden perijän matkustaa niin onnettomaan paikkaan. Toiselta puolen aivan varmasti seudun koko köyhä, puutetta kärsivä väestö on riippuvainen siitä, että omistaja asuu tilalla. Kaikki sir Charlesin hyvät toimenpiteet häviävät ja menevät tyhjiin, jos tila jää asumattomaksi. Minä pelkään toimivani puolueellisesti ja personallisen edun mukaan. Sen vuoksi olen esittänyt asian teille ja pyytänyt neuvoanne."

Holmes istui hetkisen hiljaa ja mielti.

"Yksinkertaisesti sanoen on asianlaita tämä", sanoi hän. "Teidän arvelunne mukaan paha henkivoima tekee Dartmoorissa asumisen Baskerville-suvun jäsenelle vaaralliseksi, eikö niin?"

"Myönnän kernaasti, että monet seikat viittaavat siihen."

"Hyvä. Mutta jos nyt teidän ylenluonnollinen teorianne on oikea, niin luultavasti tuo paha henkivoima voisi vahingoittaa tätä nuorta miestä Lontoossa yhtä hyvin kuin Devonshiressä. Tuskin voi ajatella pahaa henkeä, jonka valta yhtä tarkkaan olisi sidottu määrättyyn alueeseen kuin jonkun kirkonvartijan."

"Te esittäisitte asian suuremmalla vakavuudella, jos tulisitte personallisesti senkaltaisten seikkojen kanssa tekemisiin. Jos olen teitä oikein käsittänyt, olette siis sitä mieltä, että tämä nuori mies on yhtä hyvässä turvassa Devonshiressä kuin Lontoossa. Hän tulee viidenkymmenen minuutin kuluttua. Minkä neuvon annatte minulle?"

"Minä neuvon teitä ottamaan ajurin, kutsumaan koiranne, joka nyt raapii oveani, ja kiirehtimään Waterloo-asemalle ottamaan vastaan sir Henry Baskervilleä."

"Ja sitten?"

"Ja sitten olemaan sanomatta hänelle mitään, ennenkuin minä olen saanut asiaan selvyyttä."

"Ja kauanko siihen kuluu?"

"Neljäkolmatta tuntia. Olen teille hyvin kiitollinen, jos kello kymmenen huomenna aamupäivällä tullette tänne luokseni, ja minun suunnitelmani tulevaisuutta varten helpottuisivat melkoisesti, jos ottaisitte sir Henryn mukaanne."

"Sen teen, herra Holmes." Hän merkitsi määräjän kalvosimeensa ja kiiruhti huoneesta omituisella urkkivalla, hajamielisellä tavallansa. Holmes pysäytti hänet ennenkuin hän oli ehtinyt portaita alas.

"Vain yksi kysymys vielä, tohtori Mortimer. Te sanoitte, että muutamat ihmiset ennen sir Charles Baskervillen kuolemaa näkivät tuon omituisen eläimen nummella?"

"Kolme henkeä oli sen nähnyt."

"Ja onko joku nähnyt sitä myöhemmin?"

"Ei ole, mikäli minä olen kuullut."

"Kiitos tiedosta. Hyvästi, hyvästi."

Holmes palasi takasin ja istuutui tuolilleen tuolla tyyneen tyytyväisyyden ilmeellä, joka osoitti, että hän oli saanut jotain mielensä mukaista ajateltavaa.

"Aijotko lähteä ulos, Watson?"

"Aijon, ellen voi sinua jotenkin auttaa."

"Et, ystäväni, toiminnan hetkenä minä apuusi luotan. Tämä tapaus on hyvin merkillinen, vieläpä muutamilta näkökannoilta aivan vertaa vailla. Tahtoisitko Bradleyyn ohi kulkiessasi pyytää häntä lähettämään naulan väkevintä tupakkaansa tänne minulle? Kiitos. Ellei sinulle ole sopimatonta, voit kernaasti viipyä iltaan asti, mutta silloin minä sängen mielelläni tahtoisin keskustella kanssasi niistä vaikutuksista, joita tämä äsken kuulemamme verrattoman huvittava kertomus on tehnyt."

Minä tiesin kuinka välttämätöntä ystävälleni oli saada jäädä häiriytymättömään yksinäisyyteen siksi ankaran miettimisen ajaksi, jolloin hän tutki jokaisen todistuksen tapaisenkin arvoa, rakensi erilaisia suunnitelmia, vertaili niitä toisiinsa ja otti selville, mitkä kohdat olivat tärkeitä, mitkä vähäpätöisiä. Vietin siis päivän klubissani ja vasta illalla palasin Baker Streetille. Kello oli melkein yhdeksän, kun astuin arkihuoneeseemme.

Ovea avatessani luulin ensiksi tulen päässeen irti, sillä huone oli niin täynnä savua, että lampun valo himmeni. Kun olin tullut sisään, tyyntyi levottomuuteni, sillä väkevän ja karkean tupakan pistävä savu tunki kurkkuuni ja sai minut yskimään. Savun läpitse häämötti Holmes yönuttuunsa puettuna, nojatuoliin painuneena ja musta savipiippu suussaan. Joukko paperikääröjä oli hajallaan hänen ympärillään lattialla.

"Oletko vilustunut, Watson?" sanoi hän.

"En, mutta se on tämän myrkyllisen ilman syy."

"Aivan oikein, kun sanot, niin huomaan minäkin, että se ehkä on hieman sakea."

"Sakeako? Se on sietämätön."

"Avaat sitten ikkuna, jos tahdot. Näen, että olet ollut koko päivän klubissa."

"Mutta Holmes!"

"Enkö ole oikeassa?"

"Olet kyllä, mutta kuinka – ?"

Hän nauroi minun ilmeiselle hämmästykselleni. "Sinä olet todellakin hyvin yksinkertainen, rakas Watson, ja sehän juuri tuottaa minulle iloa, kun harjoittelen vähäisiä kykyjäni sinuun nähden. Eräs herra lähtee ulos sellaisena päivänä, jolloin kadut ovat likaset ja sataa tiheään. Hän palaa illalla kotiin, ja hänen hattunsa ja saappaansa ovat kiiltävän kirkkaat. Silloin ei pitäisi olla kovin vaikea ymmärtää, että hän on ollut sisällä koko päivän. Kysymyksessä olevalla herralla ei ole useita läheisiä ystäviä. Missä on hän sitten ollut? Vastaus on selvä."

"Siinä olet todella oikeassa."

"Mutta paljon on sellaista maailmassa, joka on itsestään selvää, ja jota kukaan ei huomaa. Missä luulet minun olleen?"

"Olet kai pysytellyt sisällä."

"Päinvastoin, minä olen ollut Devonshiressä."

"Hengessä, tarkoitat."

"Niin, tietysti. Ruumiini on ollut täällä nojatuolissa, ja se on, sen surulla tunnustan, kuluttanut kolme suurta kannua kahvia ja uskomattoman paljon tupakkaa. Sinun mentyäsi, lähetin Stamfordilta noutamaan pääesikunnan kartan tästä osasta nummea, ja sillä kartalla ovat ajatukseni liikkuneet koko päivän. Minä kehun nyt tuntevani jokseenkin hyvin tuon maakappaleen."

"Kartta on kai suurta kokoa."

"Hyvin suurta kokoa." Hän avasi siitä yhden osan ja laski sen polvilleen. "Tässä näet sen alueen, joka oikeastaan koskee meitä. Baskerville Hall on tuossa keskellä."

"Metsän ympäröimänä."

"Aivan niin. Otaksun että kuusikuja, vaikkakaan se ei ole sillä nimellä merkitty, kulkee pitkin tätä viivaa, kuten näet, oikea sivu nummea vasten. Nuo yhteen paikkaan tungetut rakennukset muodostavat Grimpenin kylän, jossa ystävämme tohtori Mortimer asuu. Ympäristössä löytyy, kuten näet, viiden peninkulman laajuisella alalla vain muutamia harvoja, hajallaan sijaitsevia asumuksia. Tässä on Lafter Hall, jota mainittiin kertomuksessa, ja sitten löytyy siellä tämä merkillä varustettu rakennus, jossa asuu tuo luonnontutkija – Stapleton lienee hänen nimensä, jos oikein muistan. Tuossa ja tuossa on pari maakartanoa, High Tor ja Foulmire. Neljäntoista peninkulman päässä on rangaistusvankila Princetown. Näiden yksityisten pisteiden ympärillä ja välissä on laaja, autio nummi. Tässä on siis näyttämö, jossa murhenäytelmä on tapahtunut, ja siellä mekin saanemme näytellä jotain osaa."

"Todellakin autio seutu!"

"Paikka on hyvin valittu. Jos paholainen tahtoisikaan sekaantua ihmisten asioihin – "

"Olet siis itsekkin taipuvainen ylenluonnolliseen selitykseen?"

"Paholaisella saattaa kai kätyrinä olla olentoja lihasta ja luusta, vai kuinka? Kaksi kysymystä kohtaamme heti tutkimuksemme alussa. Ensiksikin: onko tässä ensinkään kysymys rikoksesta, toiseksi: mikä tämä rikos on, ja kuinka se tehtiin? Jos tohtori Mortimerin otaksuma on oikea, ja tässä siis olemme tekemisissä sellaisten voimien kanssa, jotka ovat tunnettujen luonnonlakien yläpuolella, niin on tutkimuksemme lopussa. Olemme kumminkin velvolliset koettelemaan kaikkia muita otaksumisia, ennenkuin tähän turvaudumme. Luulenpa, että pyydän sinua sulkemaan ikkunan, ellei, sinulla ole mitään sitä vastaan. Merkillistä kyllä, olen minä huomannut, että tihennetty ilma auttaa keskittämään ajatuksia. – En ole ehtinyt niin pitkälle, että sulkeutuisin kaappiin, vaikkakin sen pitäisi olla suoran johtopäätöksen mielipiteestäni. Sinä olet luultavasti myöskin miettinyt tätä?"

"Olen, se on ollut mielessäni koko päivän."

"Ja mitä luulet asiasta?"

"Se on hyvin merkillinen."

"On, ja laadultaan aivan erikoinen. Siinä on paljon huomioon otettavaa – esimerkiksi jälkien muuttuminen. Kuinka sen selität?"

"Mortimer sanoi, että mies oli alkanut kulkea varpaillaan, kun oli ehtinyt veräjän ohitse."

"Hän kertoi vaan, mitä, joku narri oli sanonut tutkintotilaisuudessa."

"Minkä ihmeen vuoksi hän olisi varpaillaan kulkenut?"

"Kuinka hän, sitten kulki?"

"Hän ei kulkenut, Watson, hän juoksi – juoksi aivan epätoivoisesti, juoksi henkensä edestä, juoksi kunnes sydän särkyi, ja hän kaatui kuolleena maahan."

"Minkä vuoksi hän juoksi?"

"Niin, siinä on arvoitus. Muutamit merkit osoittavat, että mies oli aivan suunniltaan pelästyksestä, alkaessaan juosta."

"Kuinka voit sen tietää?"

"Minä otaksun, että hänen pelkonsa aihe oli nummella päin. Jos niin oli, mikä näyttää luultavalta, niin ainoastaan kaiken tajunnan menettänyt mies voi juosta pois päin rakennuksesta, eikä sitä kohti. Jos mustalaisen todistukseen voi uskoa, juoksi hän apua huutaen taholle josta ei apua ollut saatavana. Voi myöskin kysyä, ketä hän mahtoi odottaa tuona iltana, ja miksi hän mieluummin odotti kuusikujassa kuin omassa talossaan."

"Vai niin, luulet siis, että hän odotti jotain?"

"Mies oli iäkäs ja sairaalloinen. Voi helposti ymmärtää, että hän meni ulos kävelemään, mutta maa oli kostea ja ilma huono. Onko luonnollista, että hän olisi seisonut alallaan viisi tai kymmenen

minuuttia, niinkuin tohtori Mortimer, terävämmin kuin olisin voinut odottaa, arveli sikarin tuhkan johdosta?"

"Hän kävi kumminkin joka ilta ulkona kävelemässä."

"Mutta en luule, että hän joka ilta meni seisomaan nummelle vievän veräjän luo. Päinvastoin osottaa kaikki, että hän koetti välttää nummea. Sinä iltana hän seiso siinä odottamassa. Seuraavana aamuna piti hänen matkustaa Lontooseen. Asia alkaa järjestyä, Watson. Siihen tulee yhteyttä. Tahdotko ystävällisesti ojentaa minulle viuluni, niin jätämme enemmän puhumisen tästä asiasta kunnes saamme tavata tohtori Mortimeria ja sir Henry Baskervillea huomenna aamupäivällä."

NELJÄS LUKU

Sir Henry Baskerville.

Aamiaispöytämme tyhjennettiin aikasin, ja Sherlock Holmes odotti yönuttuun puettuna sovittua kohtausta. Vieraamme olivat täsmällisiä, sillä kello oli juuri lyönyt kymmenen, kun tohtori Mortimeria kehoitettiin astumaan ylös portaita nuoren aatelismiehen seurassa. Viimemainittu oli pieni, vilkas, tummasilmäinen mies ja noin kolmenkymmenen vuoden ikäinen. Hän oli vahvarakenteinen, ja hänen kulmakarvansa olivat paksut ja mustat, ja kasvonsa teräväpiirteiset, rohkeat ja päivettyneet. Hänen pukunsa oli punertavan ruskeaa, karkeaa kangasta, ja koko hänen ulkomuotonsa osotti hänen oleskelleen enimmän aikansa ulkoilmassa; kumminkin, oli lujassa katseessa ja varmassa ryhdissä jotain, joka osotti hänen olevan hienon miehen.

"Tämä on sir Henry Baskerville", sanoi tohtori Mortimer.

"Omituista on", sanoi tämä, "että minä olisin tullut luoksenne, herra Sherlock Holmes, vaikkakaan ystäväni ei olisi ehdottanut tätä käyntiä tänä aamuna. Minä tiedän, että te voitte ratkaista vaikeita kysymyksiä, ja se arvoitus, joka tänään on minulle esitetty, vaatii terävämpää ajattelemista, kuin minulle on mahdollista."

"Olkaa hyvä, istukaa, sir. Henry. Ette kai tahtone sanoa, että Lontooseen tulonne jälkeen olette saanut kokea jotain erittäin huomattavaa?"

"En mitään erittäin tärkeää, herra Holmes. Mahdollisesti se vain on pilaa. Tarkoitan tätä kirjettä, jos sitä voi kirjeeksi kutsua, jonka sain aamulla."

Hän laski kuoreen suljetun kirjeen pöydälle, ja me kumarruimme kaikki sitä katsomaan. Kuori oli jokseenkin yksinkertainen ja väriltään harmahtava. Osoite "Sir Henry Baskerville, Northumberlandin hotelli" oli huolimattomasti piirretty suurilla painokirjaimilla; postileimassa oli "Charing Cross", ja kirje oli leimattu edellisenä iltana.

"Kenellä oli tiedossa, että aijoitte asettua Northumberlandin hotelliin?" kysyi Holmes katsoen sir Henryyn.

"Sitä ei kukaan voinut tietää, sillä sitä ei päätetty ennenkuin olin tavannut tohtori Mortimerin."

"Mutta tohtori Mortimer asui ehkä siellä ennestään?"

"En, minä olin asunut erään tuttavän luona", sanoi tohtori. "Ei ollut mitään, joka olisi osottanut, että aijoimme mennä siihen hotelliin."

"Hm. Näyttää siltä kuin löytyisi joku, joka vilkkaasti ottaa osaa teidän toimiinne." Hän avasi kuoren ja otti siitä neljään osaan käännetyn kirjotuspaperiarkin puoliskon, levitti sen auki ja laski pöydälle. Keskellä sivua oli yksi ainoa lause, joka oli muodostettu paperille liimatuista painetuista sanoista. Se kuului: "Jos elämällä ja järjellä lie teille arvoa, niin pysykää poissa nummelta." Ainoastaan sana "nummelta" oli piirretty musteella.

"Nyt lienette te, herra Holmes", sanoi sir Henry Baskerville, "niin hyvä että selitätte, mitä hittoa tämä merkitsee, ja kuka näin suuresti ottaa osaa minun asioihini."

"Mitä luulette te asiasta, tohtori Mortimer? Se täytynee teidän ainakin myöntää, että tässä ei ole mitään ylenluonnollista?"

"Ei ole, herra Holmes, mutta voihan olla niin, että kirje tulee joltakin, joka pitää tuota toista ylenluonnollisena."

"Mitä toista?" kysyi sir Henry kärsimättömästi. "Näyttää siltä kuin teillä kaikilla, hyvät herrat, olisi minun asiani paremmin selvillä kuin minulla itselläni."

"Ennenkuin lähдете tästä huoneesta, tiedätte tekin yhtä paljon, sir Henry, sen lupaan", sanoi Sherlock Holmes. "Toistaiseksi otamme teidän luvallanne huomioon vain tämän sangen merkillisen paperin, joka on pantu kokoon sekä jätetty kirjelaatikkoon eilen illalla. Onko sinulla eilinen Times, Watson?"

"On, se on tuolla nurkassa."

"Tahdotko olla hyvä ja antaa se minulle – tarkoitan sisäsivua, jossa johtavat kirjoitukset ovat?" Hän katseli lehteä, ja hänen silmänsä kulkivat palstoja ylhäältä alas. "Erittäin hyvä kirjoitus vapaakaupasta! Sallitteko minun lukea muutamia otteita? 'Voitte ehkä sallia teille seliteltävän, että teidän ammattinne ja elinkeinonne, mitä laatua lienevätkään, saisivat hyötyä suojelustulleista, mutta järjellä jo luulisi olevan voimaa vakuuttaa teille, että, jos sellainen lainsäädäntö saataisiin aikaan, niin sen kautta rikkaudet pysytettäisiin poissa maasta, tuonnin arvoa vähennettäisiin, ja elämällä meidän saarellamme olisi paljoa enemmän vaikeuksia.' Mitä sinä siitä sanot, Watson?" sanoi Holmes aivan ihastuksissaan ja hieroi käsiään. "Eikö se mielestäsi ole erittäin hyvä kirjoitus?"

Tohtori Mortimer katsoi Holmesiin vähän niinkuin lääkäri huomiota herättävään potilaaseen, ja sir Henry käänsi kummastelevan näköisenä tummat silmänsä häneen.

"Minä en ole paljoa tutkinut tullitaksaa enkä vapaakauppaa", sanoi hän, "mutta minusta tuntuu, että olemme joutuneet pois tolalta. Meidänhän piti puhua tästä kirjeestä."

"Päinvastoin luulen, että nyt olemme päässeet oikeille jäljille. Ystäväni Watson tuntee paremmin kuin te minun menettelytapani, mutta kumminkin pelkään, ettei hänkään ole ymmärtänyt, mikä merkitys äsken lukemallani kappaleella on."

"En, minä myönnän, etten huomaa yhteyttä sen ja kirjeen välillä."

"Ja yhteys on kumminkin niin läheinen, että jälkimmäinen on ote edellisestä. 'Teille', 'ja', 'lie', 'järjellä', 'jos', 'niin', 'pysykää', 'poissa', 'arvoa', 'elämällä.' Ettekö nyt ymmärrä, mistä sanat ovat otetut?"

"Tuli ja leimaus, olette oikeassa! Sitä sanon minä terävyydeksi", huudahti sir Henry.

"En todellakaan usko olevan mitään syytä epäillä, etteivät nuo sanat olisi otetut tästä kirjoituksesta", sanoi Holmes.

"Kuulkaahan, herra Holmes", sanoi tohtori Mortimer katsellen hämmästyneenä ystävääni, "tämä voittaa kaikki, mitä saatoin kuvitella. Olisin kyllä voinut ajatella teidän keksineen, että sanat olivat otetut jostakin sanomalehdestä, mutta että voitte määrätä, mistä lehdestä ne on otettu ja vielä lisäksi, että ne ovat johtavasta kirjoituksesta, se on ihmeellisintä, mitä koskaan olen kuullut. Mitenkä te menettelitte?"

"Minä arvelen, herra tohtori, että te voisitte erottaa neekerin ja eskimon pääkallot toisistaan."

"Sen kyllä voisin."

"Mutta kuinka se on mahdollista?"

"Minähän olen tehnyt juuri sellaisia tutkimuksia. Eroavaisuudet ovat hyvin huomattavia. Kaarevuus silmäkuopan yläpuolella, naamakulma, leuan muoto –."

"Ja minä olen tehnyt toisenlaisia tutkimuksia, ja minun alallani ovat eroavaisuudet yhtä huomattavat. Minun silmissäni on Timesin välikkeillä painetun kirjoituksen ja ala-arvoisen nurkkalehden huolimattoman painon välillä yhtä suuri ero, kuin neekerin ja eskimon välillä teidän silmissänne. Painotyölienen tuntemisen kyvyn täytyy tulla suuresti kehitetyksi sillä, joka on ottanut tehtäväkseen tutkia rikoksia, vaikkakin minun täytyy myöntää, että kerran nuoruudessani satuin erehtymään sanomalehtien Leeds Mercuryn ja Western Morning Newsin välillä. Johtava kirjoitus Timesissä eroaa kaikista muista, ja kirjeen sanojen täytyi olla sellaisesta kirjoituksesta leikattuja. Kun se tapahtui eilen, oli minulla täysi syy etsiä niitä eilisestä numerosta."

"Jos ymmärsin teitä oikein", sanoi sir Henry Baskerville, "niin on joku leikannut nämä sanat saksilla –."

"Kynsisaksilla", sanoi Holmes. "Näyttää siltä, kuin niiden terät olisivat olleet hyvin lyhyet, sillä sanoihin 'järjellä' ja 'elämällä' on tarvittu kaksi leikkausta."

"Olette oikeassa. Siis on joku kynsisaksilla leikannut sanat irti ja sitten kiinnittänyt ne liimalla –."

"Kumilla", sanoi Holmes.

"Kumilla paperille. Tahtoisin kumminkin tietää, miksi sana 'nummelta' on piirretty musteella."

"Siksi, ettei sitä löytynyt painettuna. Muut sanat olivat niin tavallisia, että ne helposti löytyivät mistä lehdestä tahansa, mutta 'nummelta'-sanaa ei niin usein tapaa."

"Niin, se selittää asian. Oletteko huomannut jotain muuta tärkeää tässä paperissa, herra Holmes?"

"Siinä on vielä yhtä ja toista huomattavaa, vaikka on suurella huolella koetettu hävittää kaikki, mikä voisi olla ohjeeksi. Osoite on, kuten näette, piirretty paino-kirjaimilla ja hyvin epätasainen. Times-lehteä lukevat harvoin muut kuin hyvin sivistyneet. Me voimme siis otaksua, että kirjeen on laatinut joku sivistynyt mies, joka on tahtonut näyttää sivistymättömältä, ja hänen yrityksensä salata käsialaansa antaa aiheita otaksumaan, että te sen tunnette tai vastaisuudessa tulisitte tuntemaan. Vielä yksi asia on huomattava, se nimittäin, että sanoja ei ole kiinnitetty suoraan riviin, vaan muutamat ovat korkeammalla kuin toiset. 'Elämällä' esimerkiksi on aivan vinossa. Tämä voi johtua huolimattomuudesta, tai myöskin on sanojen leikkaaja ollut kiihtyneessä mielentilassa, tai on hänellä ollut kiire. Minä melkein uskoisin tätä viimemainittua, sillä asiaa on varmaan pidetty tärkeänä, eikä ole todennäköistä, että henkilö, joka sellaisen kirjeen on kirjottanut, olisi ollut huolimaton. Jos hänellä on ollut kiire, niin joudumme tärkeään kysymykseen siitä, mikä lienee aiheuttanut tämän kiireellisyyden, sillä vaikkakaan kirjettä ei olisi pantu kirjelaatikkoon ennenkuin tänä aamuna varhain, olisi sir Henry saanut sen ennen lähtöään hotellista. Pelkäsikö lähettäjä ehkä tulevansa keskeytetyksi ja kuka olisi voinut keskeyttää?"

"Nyt luulen melkein joutuvamme arvailujen alueelle", sanoi tohtori Mortimer.

"Sanokaa mieluummin joutuvamme alueelle, jossa erilaisia todennäköisyyksiä verrataan keskenään ja määrätään, mitkä ovat suurimmat. Minä kutsun tätä mielikuvituksen käyttämiseksi tieteen palveluksessa, mutta meillä on kumminkin aina käsillä vakava pohja, jolle perustamme arvelumme. Te varmaankin kutsutte arvaukseksi sitäkin, mielestäni melkein varmaa seikkaa, että tämä kirje on laadittu jossakin hotellissa."

"Kuinka maailmassa voitte sen tietää?"

"Jos tärkeän sitä tutkitte, niin huomaatte, ettei muste eikä kynäkään ole olleet kirjottajan mieleisiä. Kynä on kahdesti pärskähtänyt samassa sanassa, ja sitä on täytynyt kastaa kolme kertaa lyhyttä osoitetta varten, joka todistaa että mustetta on pullossa ollut vähän. Harvoin on se kynä tai se mustepullo, jota kotona käyttää, niin kurjassa tilassa, ja että molemmat olisivat epäkunnossa yhtä aikaa, sitä täytyisi pitää erittäin harvinaisena tapauksena. Hyvinhän taasen tiedetään kuinka hotelleissa tavallisesti on kirjoituskapineiden laita, ja niissä on usein vaikea saada parempia. Vieläpä minä melkein uskallan väittää, että me saattaisimme saada käsiimme tämän kirjeen kirjottajan, jos voisimme penkoa läpi paperikorit kaikissa hotelleissa Charing Crossin tienoilla, kunnes löytäisimme kysymyksessä olevan Times-lehden. Mutta katsokaa tuota! Mitä se mahtaa olla?"

Hän piti paperia, jolle sanat olivat kiinnitettyt, parin tuuman päässä silmistään ja tutki sitä suurella huolellisuudella."

"Huomasitteko jotain?"

"En, se ei ollut mitään", sanoi hän ja heitti paperin, luotaan. "Se on tavallista kirjoituspaperia ilman vesileimaa. En luule saavamme tietää enempää tästä merkillisestä kirjeestä. Ja nyt, sir Henry, sanokaa, onko mitään muuta outoa sattunut teille Lontooseen tultuanne?"

"Ei, herra Holmes, ei minun tietääkseni."

"Ettekö ole huomannut kenenkään seuraavan tai erityisesti tarkastavan teitä?"

"Minusta melkein tuntuu, kuin olisin joutunut suoraan kaikkein hurjimpaan seikkailuromaniin. Miksi taivaan nimessä minua joku seuraisi tai tarkastelisi?"

"Siihen me juuri nyt tulemme. Teillä ei siis ole mitään kerrottavaa, ennenkuin siirrymme siihen asiaan?"

"Se riippuu siitä, mitä te pidätte kertomisen arvoisena."

"Minun mielestäni on kaikki, mikä eroaa elämän tavallisesta kulusta, kertomisen arvoista."

Sir Henry hymyili.

"Minä en juuri paljoa tunne Englannin elämää", sanoi hän, "sillä minä olen enimmäkseen oleskellut Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Minä toivon kumminkin, ettei tässä maassa kuulu toisen saappaansa menettäminen elämän tavalliseen kulkuun."

"Oletteko menettänyt toisen saappaanne?"

"Hyvä sir Henry", huomautti tohtori Mortimer, "se oli vain tilapäisesti hävinnyt ja on varmaankin huoneessanne, kun palaatte hotelliin. Mitä hyödyttää vaivata herra Holmesia sellaisilla pikkujutuilla?"

"Mutta kysyihän hän minulta, oliko jotain tavallisuudesta poikkeavaa tapahtunut."

"Aivan oikein", sanoi Holmes, "kuinka vähäpätöiseltä asia näyttäneekin. Sanoitteko menettäneenne toisen saappaanne?"

"Olen, tai se on tilapäisesti hävinnyt. Minä asetin molemmat saappaat oveni eteen eilen illalla, ja aamulla oli siinä vain toinen. En voinut saada mitään selkoa harjaajalta. Pahinta on, että ostin nämä saappaat eilen, enkä vielä ollut käyttänytkään niitä jalassani."

"Kun ette ollut niitä käyttänyt, niin miksi asetitte ne puhdistettaviksi?"

"Ne olivat ruskeasta, värjäämättömästä nahkasta ja tarvitsivat kiillottamista. Siksi asetin ne ulos."

"Te menitte siis heti Lontooseen tultuunne eilen ostamaan saappaita?"

"Tein useita ostoksia puodeissa, ja tohtori Mortimer oli kyllin ystävällinen tehdäkseni minulle seuraan. Te ymmärrätte, että minun, voidakseni esiintyä omistajana Baskerville Hallissa, täytyi pukeutua sen mukaan, ja minä olen ehkä ollut hieman huolimaton pukuni suhteen tuolla Lännessä. Paljon muun ohessa ostin nuo ruskeat saappaat, maksoin niistä kuusi dollaria, ja menetin toisen, ennenkuin olin ehtinyt vetää sitä jalkaanikaan."

"Kenelläkään ei voisi olla hyötyä saappaan varastamisesta, ja minä olen samaa mieltä kuin tohtori Mortimer siinä, että se kyllä pian löytyy."

"Ja nyt, hyvät herrat", sanoi sir Henry hyvin päättävästi, "olen mielestäni puhunut liiaksikin siitä vähästä, minkä tiedän. On jo aika teidän pitää lupauksenne ja tehdä täydellisesti selkoa asiasta, joka huvittaa meitä vähän kutakin."

"Pyyntönne on kylläkin oikeutettu", vastasi Holmes. "Parasta olisi, jos te, tohtori Mortimer, kertoisitte koko tarinan, niinkuin jo ennen olette sen meille kertonut."

Tämän kehoituksen saatuaan otti tieteellinen ystävämme paperinsa taskustaan ja esitti koko asian samoin kuin edellisenä päivänä. Sir Henry Baskerville kuunteli jännitetystä tarkkaavaisuudella antaen vaan silloin tällöin kuulua pienen huudahduksen.

"Sepä vasta hauskalta kuuluu", sanoi hän, kun tohtorin kertomus oli päättynyt. "Minä saan tilan haltuuni todellakin miellyttävissä olosuhteissa. Olen kyllä kuullut puhuttavan tuosta koirasta niin kauan kuin voin muistaa. Sitä tarua on meidän perheessämme usein kerrottu, mutta en ole koskaan tullut ottaneeksi sitä vakavalta kannalta. Mitä nyt setäni kuolemaan tulee – mutta kaikki käy pyörälle päässäni, eikä minulla ole mitään selvänä. Te näytte vielä olevan epä tietoisia, onko pyydettyä avuksi poliisia vai pappia."

"Aivan niin."

"Ja sitten tämä kirje, jonka sain hotelliin. Sehän on yhtä maata kaiken muun kanssa."

"Se näyttää todistavan, että löytyy joku, joka tietää enemmän kuin me siitä, mitä nummella tapahtuu", sanoi tohtori Mortimer.

"Ja myöskin, että löytyy joku, joka ei tahdo teille pahaa, koska varottaa teitä vaarasta."

"Ehkä myöskin voi olla niin, että he omien tarkotustensa edistämiseksi koettavat pelottaa minut pois", väitti sir Henry.

"Se voi myöskin olla mahdollista. Minä olen teille hyvin kiitollinen, tohtori Mortimer, siitä, että esititte minulle kysymyksen, jonka selvittäminen tarjoo niin erilaisia mahdollisuuksia. Kysymyksen käytännöllinen puoli, joka nyt vaatii huomiotamme, sir Henry, on siinä, missä määrin on pidettävä viisaana teidän muuttamistanne Baskerville Halliin vai eikö."

"Miksi minä en sitä tekisi?"

"Koska siitä voi olla vaaraa."

"Tarkotatteko, että vaara uhkasi suvun niinsanotun 'vainoojan' vai inhimillisten olentojen puolelta?"

"Siinäpä juuri asia, joka on tutkittava."

"Kuinka tutkimus päättyneekin, niin minun päätökseni on tehty. Ei löydy sitä perkelettä helvetissä eikä sitä ihmistä maan päällä, joka estäisi minua asettumasta omalle sukutilalleni, ja te voitte luottaa minun sanaani."

Hän rypisti mustia kulmakarvojaan, ja tumma puna levisi kasvoille hänen puhuessaan. Helposti saattoi nähdä, ettei Baskervillein tulinen luonne ollut kadonnut suvun viimeisestä jäsenestä. "Kumminkin", sanoi hän, "olen vielä tuskin ehtinyt ajatella kaikkea, mitä olette sanoneet minulle. Minun asemassani ei ole helppo heti käsittää ja ratkaista näin paljoa. Minä tahtoisin kernaasti olla yksin vähän aikaa, voidakseni syventyä asiaan. Kuulkaa, herra Holmes, kello on puoli kaksitoista, ja minä lähdän heti hotelliini. Tahtoisitteko te sekä ystävämme tohtori Watson syödä meidän seurassamme noin kahden ajoissa? Silloin saatan paremmin kuin nyt ilmoittaa teille käsitykseni asiain tilasta ja olosuhteista."

"Onko sinulla esteitä, Watson?"

"Ei."

"Siinä tapauksessa voitte odottaa meitä mainitulla ajalla. Annanko noutaa ajurin?"

"Minä käyn mieluummin jalan, sillä en voi kieltää pääni olevan hieman kuuman."

"Eikä minullakaan ole mitään kävelemistä vastaan", sanoi tohtori Mortimer.

"Tapaamme siis toisemme kello kaksi. Näkemiin, hyvät herrat."

Kuulimme miesten menevän alas portaita, ja sitten sulkeutui ovi heidän jälkeensä. Silmänräpäyksessä oli Holmes välinpitämättömästä uneksijasta muuttunut tarmokkaaksi mieheksi.

"Ota pian saappaat jalkaasi ja hattu päähäsi. Watson", huusi hän. "Emme saa menettää minuuttiakaan." Hän hyökkäsi pukuhuoneeseensa, riisui yönuttunsa ja palasi parin sekunnin päästä pitkään mustaan takkiinsa puettuna. Yhdessä kiiruhdimme alas portaita kadulle. Tohtori Mortimer ja hänen toverinsa olivat vielä näkyvissä parin sadan kyynärän päässä edessämme menossa Oxford Streetille päin.

"Juoksenko heidät kiinni ja pyydän odottamaan?"

"Et missään tapauksessa, rakas Watson. Minä olen täysin tyytyväinen sinun seuraasi, jos sinä vain voit sietää minua. Nuo herrat tekivät kyllä viisaasti lähtiessään jalan eikä ajurilla näin kauniina päivänä."

Hän kiiruhti askeleitansa kunnes olimme lyhentäneet puoleen välillämme olevan matkan. Sitten pysyttäysimme noin sadan kyynärän päässä heistä, ensin Oxford Streetillä sitten Regent Streetillä. Kerran pysähtyivät ystävämme katsomaan erään puodin akkunaa. Holmes seurasi esimerkkiä. Heti sen jälkeen hän vähäisellä huudahduksella ilmaisi tyytyväisyytensä. Seurasin hänen innokkaasti tarkastelevan katseensa suuntaa ja näin kaksi-rattaiset vaunut, joissa istui joku mies. Ne olivat pysähtyneet kadun toiselle puolelle, mutta lähtivät hitaasti liikkeelle.

"Siinä on miehemme, Watson! Joudu! Meidän täytyy ainakin saada häntä tarkoin katsella, elleimme muuta voikaan."

Samassa silmänräpäyksessä huomasin tuuhean mustan parran ja kaksi terävää silmää, jotka kääntyivät katsomaan meihin päin vaunujen sivuakunasta. Samassa aukeni kattoluukku; jotain huudettiin ajurille, ja hurjaa vauhtia kiisivät vaunut pitkin Regent Streetiä. Holmes etsi silmillään toista ajuria meille, mutta sellaista ei läheisyydessä ollut. Silloin koetti hän juosten tunkeutua katu-liikkeen läpitse, mutta etäisyys oli tullut liian suureksi ja vaunut katosivat näkyvistä.

"Niin saattaa käydä!" sanoi Holmes katkerasti, kun hän kalpeana harmista ja läähättäen tuli esiin lukuisten ajoneuvojen välistä. "Voiko ajatella niin huonoa onnea, ja kuinka vähän ajureita

saatavissa! Watson, Watson, kunnia vaatii sinua merkitsemään muistiin tämänkin esteen minun menestykselleni."

"Kuka tuo mies oli?"

"Sitä en voi aavistaakaan."

"Tökkohan urkkija?"

"Aivan selvään näkyi Baskervillen kertomuksesta, että häntä tänne tulostaan saakka on hyvin tarkkaan vartioitu. Kuinka muuten olisi Voinut tulla niin pian tunnetuksi, että hän oli asettunut asumaan Northumberlandin hotelliin? Jos häntä on vakoiltu ensi päivänä, niin pidin luultavana, että sitä tehtäisiin toisenakin. Huomasit ehkä, että minä, tohtori Mortimerin lukiessa tuota sukutarua, kaksi kertaa menin ikkunan luo."

"Sen muistan sinun tehneen."

"Minä katsoin, näkyisikö joku kuljeksimassa kadulla, mutta en voinut mitään huomata. Olemme tekemisissä taitavan miehen kanssa, Watson. Juoni on tässä hyvin syvällä, ja vaikka en voikaan sanoa onko vastassamme ystävällinen vai vihamielinen voima, niin tiedän kumminkin, että sitä johtaa joku määrätty tarkotus. Noiden herrain lähtiessä meiltä kiiruhdin heidän jälkeensä toivoen saavani nähdä heidän salaperäisen seuralaisensa. Tämä oli kumminkin niin viisas, ettei ollut saattanut itseään vaaranalaiseksi lähtemällä jalkaisin liikkeelle, vaan oli ottanut ajurin, joten hän mielensä mukaan saattoi pysytellä heidän jäljessään tai ajaa ohitse ja siten välttää heidän huomionsa. Sitäpaitsi johtui siitä se etu, että hän oli valmis heitä seuraamaan, jos he olisivat ottaneet ajurin. Mutta yksi ikävyyks siinä kumminkin oli."

"Sekö, että hän siten joutui ajurin valtaan?"

"Tietysti."

"Vahinko ettemme panneet merkille vaunujen numeroa?"

"Hyvä Watson, kyllähän minä kömpelösti käyttäydyin, mutta et suinkaan mahtane todella luulla, että olisin laiminlyönyt katsoa numeroa? Se oli 2,704. Tällä hetkellä ei siitä kumminkaan voi olla meille mitään hyötyä."

"Minä en ymmärrä, että olisit voinut menetellä paremmin."

"Hetki, kun näin nuo vaunut, olisi minun pitänyt kääntyä ja kulkea toiseen suuntaan. Sitten olisin kaikessa rauhassa hankkinut itsellenikin vaunut ja seurannut tuota epäluulon-alaista miestä kunnioittavan välimatkan päässä, tai vielä paremmin, olisin ajanut Northumberlandin hotelliin ja odottanut siellä. Sittenkun tuo tuntematon olisi saattanut Baskervillen kotiin, niin me olisimme käyttäneet hänen omaa menettelytapaansa saadaksemme tietää, mihin hän menee. Nyt olemme liiallisella, epäviisaalla innolla, jota vastustajamme harvinaisella nopeudella ja tarmolla osasi käyttää hyväkseen, ilmaisseet itsemme ja eksyneet miehestä."

Tätä puhellen olimme aivan vitkallisesti kävelleet pitkin Regent Streetiä, ja tohtori Mortimer seuralaisineen oli aikoja sitten hävinnyt näkyvistämme.

"Ei maksa vaivaa seurata heitä", sanoi Holmes. "Vakooja on kadonnut, eikä tule takaisin. Nyt katsokaamme, mitä kortteja meillä on käsissämme ja lyökäämme ne esiin viisaasti ja nopeasti. Voisitko valallasi vahvistaa tuntevasi tuon miehen?"

"Hänen partansa on ainoa, jonka varmaan tuntisin."

"Sen minäkin tuntisin, mutta luultavasti se oli tekoparta. Kun viisas mies lähtee niin arkaluontoiselle asialle, niin on parta vaan peittämässä hänen kasvojaan. Mennään sisään, Watson."

Yksi alueen kaupunginlähettikonttoreista oli juuri edessämme, ja meidän astuessamme sisään otti johtaja meidät sydämellisesti vastaan.

"Minä huomaan, Wilson, että te ette ole unohtanut sitä apua, jonka minä ilokseni saatoin antaa teille tuossa vähäisessä jutussa."

"En, herra Holmes, en suinkaan. Tehän pelastitte minun nimeni ja maineeni, ehkä vielä henkenikin."

"Oh, ystäväni, nyt te liiottelette. Olen muistavinani, että teillä juoksupoikienne joukossa oli muuan nuorukainen nimeltä Cartwright, joka tutkintotilaisuudessa osotti kunnollisuuttansa."

"Kyllä, herra Holmes, hän on täällä vielä."

"Tahtoisitteko kutsua hänet tänne? Minä haluaisin myöskin saada tämän viiden punnan setelin vaihdetuksi."

Neljäntoista vuotias, teräväjärkisen ja vilkkaan näkönen poika oli johtajan kutsumuksesta tullut sisään. Hän katseli syvimmällä kunnioituksella suurta salapoliisia.

"Lainatkaa minulle hotelliluetteloa", sanoi Holmes. "Kiitos, Kuulehan nyt, Cartwright. Tässä on luettelo kolmestakolmalta hotellista, jotka ovat Charing Crossin läheisyydessä. Näetkö?"

"Kyllä, herra Holmes."

"Sinun tulee nyt järjestyksessä käydä kaikissa näissä hotelleissa."

"Kyllä, herra Holmes."

"Ennenkuin menet sisään, annat ovella seisovalle miehelle yhden shillingin. Tässä saat niitä kolmekolmatta."

"Kyllä, herra Holmes."

"Ja sitten pyydät saada nähdä niitä papereita, jotka eilen tyhjennettiin paperikoreista. Sinun tulee sanoa, että eräs tärkeä sähkösanoma on joutunut hukkaan, ja että olet saanut toimeksesi hakea sitä. Ymmärräthän minua, vai kuinka?"

"Kyllä, herra Holmes."

"Oikeastaan sinun on haettava erästä Timesin lisä-lehteä, johon muutamia reikiä on leikely saksilla. Tuossa on yksi Timesin numero! Tätä sivua minä tarkoitan. Sen kai helposti tunnet?"

"Kyllä, herra Holmes."

"Ovella seisova mies kutsuu luonnollisesti portieerin, ja hänellekin sinä annat shillingin. Tässä saat niitä toiset kolmekolmatta. Parissakymmenessä tapauksessa vastataan sinulle luultavasti, että kaikki paperikoreissa olleet paperit on poltettu tai kuljetettu pois. Jällellä olevissa kolmessa tapauksessa näytetään sinulle paperikasa, ja siitä tulee sinun hakea kysymyksessä olevaa sanomalehteä. Hyvin vähän mahdollista on, että sen löydät. Tästä saat vielä, kymmenen shillingiä satunnaisten vaikeuksien varalle. Ennen iltaa tulee sinun sähkösanomalla ilmottaa minulle tulos. – Ja nyt, Watson, ei meillä ole muuta tehtävää kuin sähkösanomalla tiedustella, kuka ajaa vaunuja n: o 2,704. Sitten menemme Bond Streetin varrella oleviin taulukokoelmiin kuluttamaan aikaamme kunnes lähdemme hotelliin."

VIIDES LUKU

Kolme katkennutta lankaa.

Sherlock Holmesilla oli harvinaisessa määrässä kyky milloin vaan tahtoi irrottaa ajatuksensa siitä, mikä oli ne kokonaan vallannut. Kahden tunnin ajalla näytti hän tykkänään unohtaneen sen omituisen jutun, johon olimme joutuneet, ja hän oli kokonaan antautunut katselemaan uudenaikaisten belgialaisten mestarien tauluja. Hän ei tahtonut puhua muusta kuin taiteesta – jota hän muuten hyvin vähän ymmärsi – sittenkään, kun lähdettyämme näyttelystä jo olimme matkalla Northumberlandin hotelliin.

"Sir Henry Baskerville odottaa herroja huoneessaan", selitti portieeri. "Hän pyysi minua kehottamaan teitä heti menemään sinne."

"Onko teillä mitään sitä vastaan, että minä katselen matkustajaluetteloa?" kysyi Holmes.

"Ei missään suhteessa."

Kirjaan oli merkitty kaksi nimeä Baskervillen jälkeen. Toinen oli: Theophilus Johnson perheineen Newcastlesta, toinen: rouva Oldmore kamarineitsyeineen High Lodgesta Altonista.

"Varmaankin minä tunnen tämän Johnsonin", sanoi Holmes portieerille.

"Eikö hän ole lakimies, harmaatukkainen ja hieman ontuva?"

"Ei, tämä herra Johnson on hiilikaivosten omistaja, hyvin reipas ja vilkas mies, eikä ole teitä vanhempi."

"Etteköhän erehdy hänen ammatistaan?"

"En; hän on useana vuonna asunut tässä hotellissa, ja me tunnemme hänet hyvin."

"Vai niin, se muuttaa asian. Entä rouva Oldmore? Luulen tuntevani sen nimen. Anteeksi uteliaisuuteni, mutta sattuu usein, että jonkun tuttavan luo mennessään tapaakin useampia."

"Hän on hyvin sairaalloyinen. Mies on ollut pormestarina Gloucesterissa. Hänkin asuu täällä aina kaupungissa käydessään."

"Kiitos tiedoista. Minä en kyllä tunne häntä. – Näillä kysymyksillä, Watson, olemme saaneet varmuuden eräästä hyvin tärkeistä asiasta", jatkoi hän matalalla äänellä meidän mennessä portaita ylös. "Tiedämme nyt, että ne henkilöt, jotka niin suuresti pitävät huolta ystävästämme, eivät ole asettuneet asumaan samaan hotelliin kuin hän. Se todistaa, että he tahtovat pysyä poissa hänen näkyvistään yhtä innokkaasti kuin he häntä vakoilevat. Tämä seikka on hyvin tärkeä."

"Missä suhteessa?"

"Se sisältää mutta mistä on kysymys herraseni?"

Kun samalla olimme tulleet portaiden yläpäähän ja kääntyneet käytävään, tapasimme sir Henry Baskervillen itsensä. Hän oli punakkana vihasta ja piti kädessään vanhaa, tomuttunutta saapasta. Hän oli niin kiukuissaan, että tuskin sai sanoja suustaan, ja kun hän viimein alkoi puhua, tapahtui se melkoista murteellisemmin kuin aamulla.

"Luulenpa että tässä hotellissa pidetään minua poika-nulikkana", sanoi hän. "Elleivät varo itseään, niin saavat kyllä nähdä, ettei minun kanssani ole leikkimistä. Jos ei tuo lurjus löydä minun saapastani, niin tulee tästä toista. Minä kyllä osaan sietää leikinkin, herra Holmes, mutta tämä on melkein liikaa."

"Yhäkö te haette saapastanne?"

"Yhä, ja minä kyllä sen löydänkin."

"Mutta ettekö sanonut sen olleen uuden ja väriltään ruskean?"

"Niin se olikin, mutta nyt se on vanha ja musta."

"Mitä? Ettehän tarkoittane – ?"

"Sitä juuri tarkoitan. Minulla ei ollut enempää kuin kolme paria jalkineita – uudet ruskeat, vanhat mustat ja kiiltonahkasaappaat, jotka minulla ovat jalassa. Eilen illalla otettiin minulta toinen

ruskeista saappaistani, ja tänään on varastettu musta saapas. – Kuulkaa, oletteko löytäneet sen? Puhu suusi puhtaaksi, nahjus, äläkä siinä murjota?"

Eräs pelästynyt saksalainen tarjoilija oli lähestynyt.

"En, herra", sanoi tämä, "olen tiedustellut kaikkialta, mutta sitä ei kukaan ole nähnyt."

"Vai niin. Sitten minä sanon teille, että menen isännän luo ja sanon ilman muuta lähteväni koko hotellista, ellei saapas löydy ennen iltaa."

"Se löytyy varmaan, minä lupaan, että haen sen, jos vaan olette hieman kärsivällinen."

"Se on kyllä parasta, sillä en aio enää menettää mitään tässä varaspesässä. Mutta suokaa anteeksi, herra Holmes, on tyhmää vaivata teitä sellaisella pikkuseikalla."

"Minä en suinkaan pidä sitä pikkuseikkana."

"Te näytte pitävän asiaa jokseenkin tärkeänä."

"Kuinka te itse sen selitätte?"

"Minä en sitä ensinkään selitä. Se on hulluinta ja omituisinta, mitä minulle on koskaan sattunut."

"Ehkä kyllä omituisinta", sanoi Holmes ajatuksissaan.

"Mitä johtopäätöksiä siitä teette?"

"Minä en luule sitä vielä täysin ymmärtäväni. Koko tämä asia on hyvin monimutkainen. Yhteydessä setänne kuoleman kanssa luulen sen melkein olevan sekavimman ja merkittävimmän kaikista niistä viidestäsadasta merkillisestä jutusta, joita olen käsitellyt. Meillä on kumminkin useita johtolankoja käsissämme, ja on hyvin luultavaa, että joku niistä vie totuuteen. Voi olla, että hukkaamme aikaa seuraamalla väärää lankaa, mutta ennemmin tai myöhemmin löydämme kyllä oikean."

Ateriamme oli jokseenkin hupainen, eikä sen kestäessä paljoa puhuttu siitä asiasta, joka oli saattanut meidät yhteen. Vasta kun olimme siirtyneet pieneen yksityiseen salonkiin, kysyi Holmes Baskervillelta, mitä hän aikoi.

"Minä aion matkustaa Baskerville Halliin."

"Koska?"

"Viikon lopulla."

"Itse asiassa luulen, että teette siinä oikein", sanoi Holmes. "Minulla on selviä todistuksia siitä, että teitä vartioidaan Lontoossa, ja tämän suuren kaupungin miljoonain asukasten joukosta on vaikea saada selville ketkä teitä vainoovat, ja mitä he tarkoittavat. Jos he pahaa aikovat, niin voisivat he teitä vahingoittaa, ilman että me pystyisimme sitä estämään. Luultavasti te ette tiedä, tohtori Mortimer, että lähtiessänne aamulla minun talostani, joku vakooja teitä seurasi?" Tohtori Mortimer säpsähti.

"Mitä sanotte? Kuka sitten?"

"Ikävä kyllä emme sitä tiedä! Onko teidän naapurienne ja tuttavienne joukossa Dartmoorissa ketään tuuhea- ja mustapartaista miestä?"

"Ei – odottakaa, niin mietin. Barrymorella, sir Charlesin hovimestarilla, on tuuhea, musta parta."

"Todellako? Missä on Barrymore?"

"Hän hoitaa Baskerville Hallia."

"Sitten on parasta, että otamme selville, onko hän todellakin siellä, vai onko hän ehkä Lontoossa."

"Kuinka se käy päinsä?"

"Antakaa minulle sähkösanomapaperi. 'Onko kaikki kunnossa sir Henryä varten?' Enempää ei tarvita. Ja sitten osoite: Herra Barrymore, Baskerville Hall. Mikä on lähin sähkösanomaseama? Grimpen. Se on hyvä. Ja sitten sähkötämme Grimpenin postinhoitajalle: 'Barrymorelle tullut sähkösanoma on annettava hänelle itselleen. Ellei kotona, palautettakoon sähkösanoma sir Henry Baskervillelle. Northumberlandin hotelliin!' Tällä tavoin saamme tietää, onko Barrymore Devonshiressä, vai eikö."

"Se on totta", sanoi Baskerville. "Kuulkaahan, tohtori Mortimer, mikä hän oikein on miehiään, tämä Barrymore?"

"Hän on tilan entisen päällysmiehen poika. Neljän miespolven ajan on tuo toimi kulkenut isältä pojalle. Mikäli tiedän ovat sekä hän että vaimonsa hyvin kunnioitettavia ihmisiä."

"Toiselta puolen", huomautti Baskerville, "on kieltämätöntä, että noilla ihmisillä on hyvin komea koti, eikä työtä mitään, ellei omistaja asu tilalla."

"Se on totta."

"Oliko Barrymorea jollakin tavalla otettu huomioon sir Charlesin testamentissa?" kysyi Holmes.

"Kumpikin, sekä mies että vaimo, saivat viisisataa puntaa."

"Vai niin. Ja tiesivätkö he ennakolta saavansa sen summan?"

"Kyllä. Sir Charles puhui mielellään määräyksistään."

"Sepä oli huvittavaa kuulla."

"Minä toivon", sanoi tohtori Mortimer, "että te ette epäile jokaista, joka on saanut lahjan sir Charlesin testamentin kautta, sillä minäkin sain tuhat puntaa."

"Todellako. Ja vielä useammatkin, luultavasti?"

"Useita vähäpätöisiä summia oli määrätty yksityisille henkilöille ja suurempia määriä monelle hyväntekeväisyyslaitokselle. Jäännös siirtyi kokonaisuudessaan sir Henrylle."

"Paljonko sitä oli?"

"Seitsemäsataaneljäkymmentä tuhatta puntaa."

Holmes kohotti hämmästyneenä kulmakarvojaan. "En voinut aavistaakaan, että niin tavaton summa oli kysymyksessä."

"Sir Charlesin huhuttiin olevan hyvin rikkaan, mutta me emme tienneet kuinka rikas hän oli, ennenkuin tarkastimme hänen paperinsa. Koko hänen omaisuutensa nousi noin miljoonaan puntaan."

"Kas vaan! Siinä on voitto, joka kannattaa epätoivoisenkin pelin. Mutta vielä yksi kysymys, tohtori Mortimer. Otaksukaamme, että jotain tapahtuisi tälle nuorelle ystävällemme – pyydän anteeksi tämän ikävän otaksuman! – kuka silloin perisi tilan?"

"Koska Rodger Baskerville, sir Charlesin nuorempi veli, kuoli naimattomana, siirtyisi tila Desmond-suvulle, joka on etäistä sukua Baskervilleille. James Desmond on vanhanpuoleinen mies ja on pappina Westmorelandissa."

"Kiitos. Kaikki nämä yksityisseikat ovat tärkeitä. Oletteko nähnyt herra James Desmondin?"

"Olen, hän kävi kerran tervehtimässä sir Charlesia. Hän on arvokkaan näkönen, hurskas mies. Muistan hyvin, että hän kieltäytyi vastaanottamasta elinkorkoa, jota sir Charles innokkaasti hänelle tarjosi."

"Ja tämä vaatimaton mieskö perisi sir Charlesin omaisuuden?"

"Hän perisi tilan, joka on sukukartano, ja hän perisi myöskin rahat, ellei nykyinen omistaja, joka luonnollisesti tekee niille, minkä tahtoo, olisi toisin määrännyt."

"Oletteko tehnyt testamentinne, sir Henry?"

"En, herra Holmes, en ole. Minulla ei ole ollut aikaa siihen, sillä vasta eilen sain kuulla, kuinka asiat ovat. Joka tapauksessa olen sitä mieltä, että rahojen on jouduttava sille, jolle arvonimi ja tilakin. Se oli setävainajani mielipide. Kuinka voisi omistaja elvyttää suvun entisen suuruuden, ellei hänellä ole rahaa tilan ylläpitämiseksi? Talo, maa ja rahat saavat kuulua yhteen."

"Aivan oikein. Olen samaa mieltä kuin te, sir Henry, ja viisainta on, että viipymättä matkustatte Devonshireen. Ainoastaan yhden neuvon antaisin teille. Te ette saa missään tapauksessa lähteä sinne yksin."

"Tohtori Mortimer palaa sinne minun mukaanani."

"Mutta tohtori Mortimerilla on sairaansa hoidettavanaan, ja hän asuu usean englannin penikulman päässä teistä. Parhaimmallakaan tahdolla maailmassa ei hän voisi auttaa teitä."

Ei, sir Henry, teidän täytyy ottaa mukanaan joku luotettava mies, joka aina voi olla teidän läheisyydessänne."

"Onkohan mahdollista, että te itse, herra Holmes, voisitte seurata minua?"

"Jos asiat kärjistyisivät, koettaisin itse saapua, mutta ymmärrättehän, että minun nykyään, kun minun neuvoani alituisen kysytään sekä suullisesti että kirjallisesti joka taholta, on aivan mahdoton epämääräiseksi ajaksi poistua Lontoosta. Juuri tätäkin nykyä uhkaa muuan rahankiristäjä yhtä Englannin etevimmistä nimistä häpeällä, ja minä yksin voin torjua uhkaavan häväistysjutun. Huomaatte siitäkkin, että minun on aivan mahdoton lähteä Dartmooriin."

"Ettekö voi suosittaa ketään muuta?"

Holmes laski kätensä minun käsivarrelleni.

"Jos ystäväni tahtoisi seurata teitä, niin ei kukaan voisi olla teille niin suurena apuna vaikeina hetkinä. Minä sanon sen täydellä vakaumuksella."

Ehdotus tuli aivan odottamatta, mutta ennenkuin ehdin vastata, oli Baskerville tarttunut käteeni ja puristi sitä sydämellisesti.

"Siinä tekisitte ystävän työn, tohtori Watson", sanoi hän. "Te näette kuinka laitani on, ja tiedätte melkein yhtä paljon asiasta kuin minä itse. Jos tahdotte seurata minua Baskerville Halliin ja auttaa minua vaikeuksissa, niin en sitä koskaan unohda."

Tilaisuudet outoihin seikkailuihin ovat aina olleet minulle houkuttelevia, ja Holmesin sanat minua imartelivat yhtä paljon kuin se into, jolla sir Henry otti vastaan tämän ehdotuksen.

"Tulen mielelläni", sanoin minä. "En todellakaan tiedä, kuinka voisin aikaani paremmin käyttää."

"Ja sinä ilmoitat minulle kaikki tarkkaan", sanoi Holmes. "Kun ratkaiseva hetki saapuu, ja sen täytyy saapua, niin minä sanon sinulle, kuinka sinun on menetteleminen. Lauantaina on luultavasti kaikki valmiina lähtöä varten?"

"Sopiiko se tohtori Watsonille?"

"Kyllä."

"Siis kohtaamme me toisemme, ellei mitään odottamatonta tapahdu, lauantaina kello 10:30 Paddington-asemalla."

Olimme nousseet ylös lähteäksemme, kun Baskerville huudahti ilosta, hyökkäsi erääseen nurkkaan ja veti kaapin alta esiin ruskean saappaan.

"Kas tässä se on!" huudahti hän.

"Toivokaamme, että kaikki teidän vaikeutenne yhtä helposti selviävät!" sanoi Sherlock Holmes.

"Mutta se on kovin kummallista", huomautti tohtori Mortimer. "Ennen ateriaa hain joka paikan tässä huoneessa."

"Ja sen tein minäkin", sanoi Baskerville, "joka ainoan tuuman minä tarkastin."

"Ja silloin ei saapasta täällä ollut."

"Siinä tapauksessa on tarjoilija luultavasti tuonut sen tänne meidän syödessämme."

Saksalainen kutsuttiin sisään, mutta ei sanonut tietävänsä mitään asiasta, joka pysyi selittämättömänä. Siten oli vielä yksi salaperäinen tapaus liittynyt useihin entisiin samankaltaisiin, vaikka näennäisesti arvottomiin seikkoihin, jotka olivat niin tiheään toisiaan seuranneet. Lukuunottamatta kamalaa kertomusta sir Charlesin kuolemasta, oli viime päivinä sattunut jakso selittämättömiä tapauksia: ensin tuo painettu kirje, sitten mustapartainen urkkija vaunuissa, sitten uuden ruskean saappaan katoaminen, sitten sama kohtalo vanhalle mustalle saappaalle ja viimeksi edellisen löytyminen. Holmes istui äänettömänä minun rinnallani ajaessamme takasin Baker Streetille, ja hänen rypistetyt kulmakarvansa ja kasvojen terävä ilme ilmottivat minulle, että hän, niinkuin minäkin, koetti sommitella niitä puitteita, joiden sisään kaikki nämä näennäisesti hajanaiset seikat sopisivat. Koko iltapäivän ja myöhäiseen iltaan istui hän ajatuksissaan.

Vähän ennen päivällistä tuotiin meille kaksi sähkösanomaa. Ensimmäinen kuului:

"Olen juuri saanut tietää, että Barrymore on Baskerville Hallissa."

– Baskerville."

Toinen: "Määräyksen mukaan olen käynyt kolmessa-kolmatta hotellissa, mutta ikäväkseni en ole löytänyt sellaista Timesin lehteä, josta olisi jotain leikattu – Cartwright."

"Siinä katkesi kaksi lankaa, Watson. Ei mikään ole niin kiihottavaa kuin sellainen tapaus, jossa kaikki käy päinvastoin kuin on laskenut. Meidän täytyy koettaa vainuta uusia jälkiä."

"Vielä on jäljellä ajuri, joka kuljetti urkkijaa."

"Aivan oikein. Minä olen sähkösanomalla kysynyt ajuriasemalta hänen nimeänsä ja asuntoansa. Mahdollisesti on vastaus jo saapunut."

Kellon soiminen kuitenkin ennusti parempaa kuin sähkösanomavastausta, sillä ovi aukeni ja sisään astui päivettynyt henkilö, joka luultavasti oli juuri kysymyksessä oleva mies.

"Pääkonttorista on minulle ilmoitettu, että joku herra, joka asuu täällä, on kysynyt numeroa 2,704", sanoi hän. "Seitsemän vuotta olen ajanut vaunujani antamatta aihetta valituksiin, ja nyt tulen tänne suoraan ajuriasemalta kysymään, mitä teillä on moittimista."

"Minulla ei ole pienintäkään moittimisen syytä teitä vastaan, ystäväni", sanoi Holmes. "Päinvastoin annan teille puolen sovereigniä, jos suoraan ja selvästi vastaatte minun kysymyksiini."

"Kas sepä on onnen potkaus tänä päivänä", sanoi ajuri vetäen suunsa leveään nauruun. "Mitä herra sitten tahtoi kysyä?"

"Sanokaa minulle ensin nimenne ja osoitteenne, jos niin sattuisi, että tahtoisin puhutella teitä useammin kuin kerran."

"John Clayton on nimeni, ja osoitteeni Turpey Street 3, the Borough.

Minun vaununi ovat Shipley'n Yardilta Waterloo-aseman läheltä."

Sherlock Holmes kirjoitti kaiken tämän muistiin.

"Kertokaa nyt, Clayton, kaikki, mitä tiedätte siitä herrasta, joka istui vaunuissanne pitäen silmällä, mitä tapahtui tämän talon edessä kello kymmenen aamupäivällä, ja joka sitten ajoi kahden herran perässä pitkin Regent Streetiä."

Mies näytti kummastuvan ja joutuvan hieman hämilleen. "Ei tunnu maksavan vaivaa minun puhua", sanoi hän, "sillä tähän jo tiedätte, minkä minäkin. Asia on niin, että tuo herra sanoi olevansa salapoliisi, ja että minä en saisi puhua hänestä kenellekään."

"Niin, mutta nyt sanon teille ystävällisesti, että on kysymys hyvinkin vakavasta asiasta, ja että teille voi tulla ikävyyksiä, jos koetatte salata jotain. Te sanotte tuon miehen väittäneen olevansa salapoliisi?"

"Niin hän sanoi."

"Koska hän sen sanoi?"

"Jättäessään minut."

"Sanoiko hän muuta?"

"Kyllä, hän sanoi nimensä."

Holmes katsahti minuun voitokkaasti. "Vai niin, sanoiko hän nimensä.

Se oli varomatonta. No, mikä sitten oli hänen nimensä?"

"Hän sanoi olevansa Sherlock Holmes."

En ole koskaan nähnyt ystäväni hämmästyvän niin kuin nyt kuullessaan ajurin vastauksen. Ensin istui hän ääneti ja hämillään, ja sitten hän purskahti sydämelliseen nauruun.

"Sepä ei ollut huonosti, Watson, ei todellakaan!" sanoi hän. "Minä huomaan että hänen miekkansa on yhtä sukkela ja notkea kuin minun. Siinä osui hän niin että tuntui. Vai niin, oliko hän Sherlock Holmes?"

"Niin, se kyllä oli sen herran nimi."

"Hyvä. Tahdotteko nyt sanoa, missä hän nousi vaunuihinne ja mitä sitten tapahtui?"

"Hän huusi minut luokseen kello puoli kymmenen aikana Trafalgar Squarella. Niinhän se olikin, hän sanoi heti olevansa salapoliisi ja tarjosi minulle kaksi guineaa, jos koko päivän ajaisin tarkoin hänen määräystensä mukaan kysymättä mitään. Hyvilleni minä luonnollisesti tulin. Ensin

ajoinme Northumberlandin hotellin luo ja odotimme kunnes sieltä tuli kaksi herraa, jotka ottivat yhden hotellin edustalla olevista vaunuista. Me seurasimme heitä, kunnes he pysähtyivät näillä tienoin."

"Tässä portin edessä."

"Niin, kas siitä minä en ollut niin varma, mutta sen hän luultavasti tiesi. Me seisautimme puolitiessä kadulla ja istuimme siinä odottamassa ainakin puolentoista tuntia. Silloin kulkivat nuo herrat meidän ohitsemme, ja me seurasimme heitä pitkin Baker Streetiä ja sitten –."

"Tuon tiedän", sanoi Holmes.

"Sitten edelleen kunnes he olivat kulkeneet kolme neljättäosaa Regent Streetiä. Silloin tempasi hän auki vaunujen kattoluukun ja huusi, että minun tulista vauhtia tuli ajaa Waterloo-asemalle. Minä iskin hevostani ja vähemmässä kuin kymmenessä minuutissa olimme siellä. Silloin maksoi hän aivan komeasti kaksi guineaansa ja meni asemahuoneeseen. Juuri vaunuista noustessaan, kääntyi hän sanomaan: 'Teitä ehkä huvittaa tietää, että olette kyydinyt Sherlock Holmesia.' Sillä tavoin sain tietää hänen nimensä."

"Ymmärrän. Ettekä häntä sittemmin nähnyt?"

"En sen jälkeen, kun hän oli mennyt asemahuoneeseen."

"Ja kuinka te kuvailisitte herra Sherlock Holmesin ulkomuodon?"

Ajuri raapi päätänsä. "Minä sanon, että häntä ei juuri ole niin helppo kuvailla", sanoi hän. "Hän saattoi olla noin neljäkymmenen vuoden ikäinen, ja sitten hän kai oli keskipitkä, noin pari tuumaa teitä lyhempi, luulisin. Hän oli puettu kuin oikea keikari, hänellä oli musta tasaseksi leikattu täysiparta ja hän oli kalpeanaamainen. En minä luule voivani sanoa hänestä sen enempää."

"Minkä väriset hänen silmänsä olivat?"

"Kas sitä minä en tiedä."

"Ettekö muista mitään muuta."

"En muista."

"Tuossa on sitten rahanne. Saatte vielä toisen, jos voitte hankkia minulle lisää tietoja miehestä. Hyvää yötä!"

"Hyvää yötä, herra, ja kiitoksia!"

John Clayton meni matkoihinsa, tyytyväisenä myhäillen, ja Holmes kääntyi minuun päin olkapäitään kohauttaen ja ivallisen surkeasti hymyillen.

"Siinä katkesi kolmas lanka", sanoi hän, "ja nyt olemme joutuneet takasin lähtökohtaamme. Mikä viekas lurjus! Hän tiesi meidän talomme numeron, tiesi sir Henry Baskervillen pyytäneen minun neuvoani, urkki selville kuka minä olin, ja kun sai nähdä minut Regent Streetillä, otaksui hän minun panneen merkille ajurin numeron ja hakevan hänet käsiini, ja lähetti minulle pilkalla tervehdyksen minun omalla nimelläni. Sen sanon sinulle, Watson, että tällä kertaa olemme tavanneet vertaisemme vihollisen. Minä olen kärsinyt täydellisen tappion Lontoossa. Toivon sinun onnistuvan paremmin Devonshiressä. Mutta minä en ole hyvällä mielellä."

"Miksi niin?"

"Minut tekee levottomaksi sinun lähtösi sinne. Se on ruma juttu, Watson, ja vaarallinen juttu. Mitä enemmän asiaa ajattelen, sitä vähemmän siitä pidän. Niin, rakas veli, naura sinä vain, mutta iloinen tulen olemaan saadessani kerran sinut terveenä ja raittiina takasin Baker Streetin varrelle."

KUUDES LUKU

Baskerville Hall.

Sir Henry Baskerville ja tohtori Mortimer olivat määrättyinä päivänä valmiit ja sopimuksemme mukaan lähdimme matkalle Devonshireen. Herra Sherlock Holmes ajoi minun kanssani asemalle ja antoi erotessamme minulle viimeiset määräyksensä ja neuvonsa.

"Minä en tahdo vaikuttaa sinun arvosteluihisi esittämällä ja ilmoittamalla omat arveluni sinulle, Watson", sanoi hän. "Minä pyydän sinua vain niin täydellisesti kuin mahdollista kertomaan minulle kaikki eri seikat ja jättämään arvelujen kyhäämisen minun huolekseni."

"Mitä seikkoja sinä tarkoitat?"

"Kaikkia, jotka voivat olla vähimmässäkään yhteydessä kysymyksessä olevan asian kanssa, varsinkin kaikkea, mitä tapahtuu nuoren Baskervillen ja hänen naapuriensa välillä, sekä niitä sir Charlesin kuolemaa koskevia yksityisseikkoja, jotka myöhemmin ovat voineet tulla ilmi. Minä olen itse viime päivinä toimeenpannut muutamia tutkimuksia, mutta, kuten pelkään, ilman tulosta. Vain yksi seikka näyttää aivan varmalta, se nimittäin, että lähin perijä herra James Desmond on vanhanpuoleinen, lauhkea-luonteinen herra, ja että hän ei ole pannut toimeen tätä vainoamista. Minä melkein luulen, että voisimme jättää hänet kokonaan pois laskuistamme. Jäljellä ovat kumminkin sir Henry Baskervillen 'naapurit nummella'."

"Eiköhän ensiksikin olisi viisainta lähettää pois Barrymore-puolisot?"

"Ei missään tapauksessa. Suurempaa erehdystä ei voida tehdä. Jos he ovat syyttömiä, niin olisi se julma vääräuskoisuus, ja jos he ovat syyllisiä, niin senkautta luopuisi jokaisesta mahdollisuudesta saada se todistetuksi. Ei, antakaamme heidän edelleen olla epäiltyjen luettelossa. Ellen muista väärin, on talossa vielä tallirenki, ja sitten asuu nummella kaksi talollista. Sitten ystävämme tohtori Mortimer, jota uskon täysin kunnialliseksi mieheksi, ja hänen vaimonsa, josta en mitään tiedä. Vielä huomaamme luonnontutkija Stapletonin ja hänen sisarensa, jonka sanotaan olevan hyvin viehättävän nuoren naisen, ja herra Franklandin Lafter Hallissa – hänkin aivan tuntematon – ja pari naapuria vielä. Kaikkia näitä henkilöitä tulee sinun huolellisesti tutkia."

"Minä teen parastani."

"Otit kai aseita mukaasi."

"Otin, pidin sitä viisaimpana."

"Luonnollisesti. Pidä revolveri käsillä yöllä ja päivällä, ja ryhdy kaikkiin mahdollisiin varovaisuustoimenpiteisiin."

Ystävämme olivat jo valinneet erään ensi luokan vaunun ja odottivat meitä asemasillalla.

"Meillä ei ole minkään laatuista uutisia kerrottavana", sanoi tohtori Mortimer vastaukseksi ystäväni kysymyksiin. "Sen kumminkin voin vannoa, että viime päivinä ei kukaan ole vakoillut meidän toimiamme. Emme koskaan ole menneet ulos katselematta tarkoin ympärillemme, eikä kukaan olisi voinut välttää meidän huomiotamme."

"Te olette kai aina olleet yhdessä?"

"Aina, paitsi eilen iltapäivällä. Minä omistan aina Lontoossa ollessani yhden päivän yksinomaan huvituksille, ja minä vietin sen kirurgi-kollegion museossa."

"Ja minä katselin kansaa puistossa", sanoi Baskerville. "Mutta ei meille mitään pahaa tapahtunut."

"Varomatonta se oli joka tapauksessa", sanoi Holmes hyvin vakavasti ja pudisti päätään. "Minä pyydän teitä, sir Henry, älkää menkö yksin ulos. Teitä kohtaa suuri onnettomuus, jos sen teette. Saitteko takasin saappaanne?"

"En, se kyllä näyttää ijäksi menneen."

"Todellako? Sepä merkittävää. Hyvästi, hyvästi!" huusi hän, sillä juna oli jo alkanut lähteä liikkeelle. "Älkää unohtako, sir Henry, eräitä tuossa vanhassa, tohtori Mortimerin meille lukemassa

paperissa olevia sanoja: älkää kulkeko nummella 'niinä pimeinä hetkinä, jolloin pahan valta on korkeimmillaan'."

Lähdettyämme asemasillalta kumarruin ulos ikkunasta ja näin pitkän aikaa vielä Holmesin kookkaan, vakavan muodon katselevan meidän jälkeemme.

Matka kului nopeaan ja oli hauska. Vietin sen tutustumalla matkatovereihini ja leikkimällä tohtori Mortimerin koiran kanssa. Muutamissa tunneissa oli ruskean värinen maa muuttunut punertavaksi, tiilet olivat muuttuneet graniitiksi, ja punaisia lehmä näkyi laitumella aidatuilla niityillä, joiden mehukkaampi ruoho ja rikkaampi kasvullisuus todisti ilmaston muuttuneen lempeämmäksi vaikka myös kosteammaksi. Baskerville katseli innokkaasti ulos ikkunasta ja huudahti äänekkäästi ihastuksesta huomattaessaan Devonshiren maiseman omituisuuksia.

"Minä olen jokseenkin paljon nähnyt maailmaa sittenkuin täältä lähdin, tohtori Watson", sanoi hän, "mutta mitään tämän veroista en ole nähnyt."

"En ole tavannut yhtään devonshireläistä, joka ei olisi ihastunut kreivikuntaansa", huomautin minä.

"Se riippuu rodusta yhtä paljon kuin seudusta", sanoi tohtori Mortimer. "Eihän meidän tarvitse kuin katsahtaa tähän ystäväämme huomataksemme hänellä pyöreän keltiläispään, johon sisältyy keltiläistä innostusta ja ihailemisen kykyä. Sir Charlesin pää oli muodoltaan hyvin omituinen, puoleksi geliläinen puoleksi irlantilainen. Mutta te olitte luultavasti hyvin nuori, kun viimeksi näitte Baskerville Hallin?"

"Isäni kuollessa en ollut vielä ehtinyt äänenmurrokseenkaan, enkä ollut koskaan nähnyt sukutilaamme, sillä me asuimme pienessä huvilassa etelärannikolla. Sieltä lähdin suoraan Amerikkaan. Tietäkää, tohtori Watson, että tämä kaikki on yhtä outoa minulle kuin teille, ja minä olen selittämättömän utelias näkemään nummea."

"Niinkö olette? Siinä tapauksessa uteliaisuutenne tyydytty pian, sillä tuolta se jo hämmöttää", sanoi tohtori Mortimer viitaten ulos ikkunasta.

Viheliäisten ketojen ja vierteellä kasvavan matalan metsän yli kohosi etäisyydessä harmaa, surumielisen näköinen kumpu omituisine sahuhiippuineen, epäselvänä ja häipyvänä niinkuin unessa nähty sadun maisema. Baskerville istui kauan sitä katsellen, ja hänen tutkivasta katseestaan saatoin huomata, kuinka tärkeä hänelle oli sen paikan ensimmäinen näkeminen, jossa hänen sukunsa miehet niin kauan olivat hallinneet, ja johon he olivat jättäneet niin pysyviä merkkejä. Siinä hän istui tweed-pukuineen ja amerikalaisine murteineen, mutta katsellessani hänen tummia ilmeikkäitä silmiään tunsin selvemmin kuin ennen, kuinka täydellisesti hän polveutui tuosta pitkästä sarjasta ylimyksellisiä, tulsia ja vallanhimoisia miehiä. Ylpeyttä, rohkeutta ja voimaa todistivat nuo paksut kulmakarvat, nuo herkkätuntoiset sieraimet, nuo suuret, ruskeat silmät. Jos tuohon vastenmieliseen nummeen kätkeytyi joku vaikea ja vaarallinen arvoitus, niin oli tämä mies todella sellainen toveri, jonka puolesta saattoi jotain uskaltaa, varmana siitä, että hän rohkeasti ottaisi osaa taisteluun.

Juna pysähtyi pienelle, vaatimattomalle asemalle ja me astuimme ulos vaunusta. Matalan, valkoisen aidan takana seisoi kahden hevosen vetämä char-à-bancs. Tulomme herätti jonkun verran huomiota, sillä asemapäällikkö ja asemamiehet tunkeilivat ympärillämme kantaakseen matkatavaroitamme. Paikka oli soma ja miellyttävä, mutta ihmeekseni huomasin veräjällä kaksi tummaan univormuun puettua vahtia, jotka nojaten lyhykäisiin pyssyihinsä katselivat meitä tarkasti, mennessämme heidän ohitse. Ajuri, joka oli ruma, ikävän näköinen, pienikokoinen mies, teki piiskallaan kunniaa sir Henry Baskervillelle, ja muutaman minuutin päästä ajoimme hyvää vauhtia leveällä, Valkosella maantiellä. Molemmiin puolin näkyi laajoja laidunmaita, vanhoja, teräväpäytyisiä taloja pisti esiin tiheästä, viheriästä lehdikosta, mutta rauhallisen, aurinkoisen maiseman yläpuolella näkyi alituisen synkän nummen tumma, pitkäkö ääriviiva pelottavan näkösten vuorien tahtamana.

Käännyimme pois maantieltä, ja sitten kuljettiin pitkiä kyläteitä, joita rattaat vuosisatoja olivat kuluttaneet ja joita rajoitti sammaleiset korkeat vallit. Kellahtavat kuoleman-kourat ja täplikkäät karhun marjapensaat loistivat laskevassa auringossa. Tie kulki yhä ylöspäin. Ajoimme kapean

kivisillan yli ja sitten pitkin erään valtavienvälistä kuohua ja kihisten alaspäin syöksyvän puron rantaan. Sekä tie että puro kulkivat erään laakson läpi, jossa kasvoi runsaasti vaivaistametta ja kuusta. Joka käänteessä huudahti Baskerville äänekkäästi ihastuksesta, katseli ympärilleen ja teki lukemattomia kysymyksiä. Hänen silmissään oli kaikki kaunista, mutta minä olin näkevinäni jotain surumielistä maisemaa, jossa selvät merkit osoittivat vuodenajan jo olevan myöhäsen. Teitä peitti keltainen lehtimatto ja puista putosi päällemme kellastuneita lehtiä. Pyörien ääntäkään ei kuulunut mätänevillä lehdillä. Minusta näytti luonto valmistaneen surulliset tervetuliaiset Baskervillen perilliselle, hänen ensi kertaa saapuessaan sukutilalleen.

"Mitä ihmettä tuo on?" huudahti tohtori Mortimer.

Edessämme oli terävä, nummesta esiinpistävä, kanervainen jyrkänne. Sen huipulla näkyi ratsastava sotilas tummana ja ankarana, pyssy käsivarrella, ja niin terävä-piirteisenä, että hän näytti jalustalla seisovalta kuvapatsaalta. Hän vartioi tietä, jota me kuljimme.

"Mitä tuo merkitsee, Perkins?" kysyi tohtori Mortimer.

Ajuri kääntyi istuimellaan.

"Muuan rangaistusvanki on karannut Princetownista, herra tohtori. Hän on ollut irrallaan kolme päivää, ja vaikka kaikille asemille ja kaikille teille on asetettu vahteja, ei häntä kumminkaan ole löydetty. Maanviljelijät näillä seuduilla eivät ole siitä hyvillään, se on varma."

"Mutta eivätkö he tavallisesti saa viiden punnan suuruista rahasummaa, jos voivat antaa tietoja karkurista?"

"Niin on kyllä, mutta viisi puntaa on huono palkkio, kun on vaarassa saada puukon kurkkuunsa. Tämä vanki ei ollutkaan mikään tavallinen mies. Hän on niitä, jotka eivät pelkää mitään."

"Kuka hän sitten on?"

"Selden, Notting Hillin murhaaja."

Minä muistin hyvin koko jutun, sillä se oli erityisesti herättänyt Holmesin huomiota rikoksen harvinaisen julmuuden ja murhaajan kaikissa toimissa ilmenevän epäinhimillisen raakuuden kautta. Kuolemantuomion muuttaminen elinkautiseksi vankeudeksi oli johtunut siitä, että oli epäilty miehen täysijärkisyyttä, sillä niin kamala oli hänen menettelytapansa ollut. Olimme ehtineet mäen päälle ja edessämme leveni nummi koko laajuudessaan, siellä täällä kiviröykkiöitten ja rosoisten kallioitten peittämänä. Kylmä tuuli puhalsi vastaamme ja pani meidät värisemään. Tällä autiolla ylätasangolla väijyi jossakin tuo pirullinen mies petoeläimen tavoin, sydän kuohuen kiukkuja koko sille ihmisluvulle, joka oli hänet hylännyt. Tätä vaan tarvittiin saattamaan täydelliseksi sitä kamalaa vaikutusta, jonka autio nummi, viluinen tuuli ja pimenevä taivas tekivät. Näytti siltä kuin Baskervillekin olisi tullut hieman kolealle mielelle, sillä hän veti päällystakin ympärilleen.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.